

U OČEKIVANJU NOVOGA ZAKONA

Knjižničarskoj struci u ovoj zemlji zacijelo nedostaje "vidljivosti". Na nedavnom primanju koje je predsjednik Republike priredio za istaknute kulturne djelatnike nismo vidjeli niti jednog knjižničara, pa čak ni predsjednika Vijeća za knjižnice Hrvatske. U izjavama državnih dužnosnika o različitim pitanjima koja se odnose na kulturu, prosvjetnu ili znanstvenu politiku, knjižnice se rijetko spominju. S druge strane, u samoj se struci događaju velike promjene: stanje u nakladništvu i knjižarstvu radikalno se mijenja, što će promijeniti i način poslovanja u nabavi, knjižnice se informatiziraju, javljaju se nove vrste građe na novim medijima, a promjene u vrijednosnom sustavu društva zahtijevaju preoblikovanje zbirki. Od knjižničara se, pak, traži ne samo da stalno prate novosti u struci, već i da se za uporabu nove građe i novih tehnologija i dodatno obrazuju. Sve su to za struku veliki izazovi; naši bi knjižničari na njih htjeli, a zacijelo i mogli odgovoriti, uz odgovarajuću potporu društvene zajednice, koju još uvijek očekuju.

U prvi se mah može činiti da će se ovakvo stanje promijeniti kad se izradi i usvoji novi zakon o knjižnicama, koji knjižničari željno i dugo očekuju. Kad se bude znalo koja je uloga namijenjena knjižnicama u promijenjenim društvenim okolnostima, možda će i knjižničarima biti lakše jer će

znati kako i u kojim okvirima mogu obavljati povjerene im zadaće.

No dok struka očekuje "svoj zakon", usvajaju se različiti drugi pravni propisi, kojima se postupno gradi okolina u kojoj će djelovati knjižnice i raditi knjižničari. Najprije je krajem 1992. godine usvojen Zakon o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj, zatim su u ljeto 1993. doneseni Zakon o određivanju poslova iz samoupravnog djelokruga jedinica lokalne samouprave i uprave i Zakon o ustanovama, a u jesen iste godine i Zakon o upravljanju ustanovama u kulturi i zaštiti spomenika kulture. Potkraj 1993. izglasan je Zakon o financiranju jedinica lokalne samouprave i uprave. Donošenje ovih zakona nije, bar dosad, izazvalo veće rasprave u struci, iako pojedine njihove odredbe anticipiraju ustrojstvo budućega Zakona o knjižnicama. Znaju se, dakle već danas, kompetencije županijskih skupština, općinskih i gradskih vijeća nad knjižnicama kojima su osnivači, zna se tko i kako može osnovati knjižnicu i koje odredbe mora sadržavati akt o njezinu osnivanju, zna se tko imenuje i razrješava ravnatelje knjižnica, a načelno je poznat i djelokrug rada ravnatelja i upravnih vijeća. Zna se da knjižnica mora imati svoj statut po kojem će se ravnati te da njezin rad mora biti javan. Poznat je i ustroj i sastav Vijeća za knjižnice Hrvatske, iako u Zakonu o upravljanju ustanova-

ma u kulturi i zaštiti spomenika kulture, koji utvrđuje sastav Vijeća, nije rečeno kojem vladinom tijelu ono odgovara i koje su mu kompetencije.

Nešto su veću reakciju izazvali Zakon o visokim učilištima, koji je knjižnice visokih učilišta svrstao u infrastrukturu, što je izazvalo primjedbe knjižničara i sveučilišnih nastavnika podjednako te nedavno usvojeni Zakon o plaćama državnih službenika i namješteni-

U ovom broju:

U očekivanju novoga zakona

Iz rada Društva

Iz regionalnih društava

Vijesti iz EBLIDAE

UNESCOv Manifest za narodne knjižnice

Nakladnička djelatnost

Vijeće za knjižnice Hrvatske

Iz knjižnica

Knjižničarsko nazivlje

Mala škola Interneta

Skupovi, stipendije, predavanja

Novi naslovi

Istaknuta hrvatska knjižničarka i ugledna znanstvenica, promicateljica teorije i prakse katalogizacije u nas i u svijetu, dr. Eva Verona, proslavila je 1. veljače 1995. godine 90. rođendan. Hrvatsko bibliotekarsko društvo upućuje iskrene čestitke svojoj uglednoj članici.

ka u javnim službama i Zakon o službenicima i namještenicima u jedinicama lokalne samouprave, kojima se posredno utvrđuju knjižničarske plaće, pa su reakcije same po sebi razumljive i očekivane.

Iako smo još prije godinu dana u našem stručnom društvu govorili o potrebi praćenja izrade i postupka usvajanja pojedinih zakona i pravodobnog reagiranja na one zakonske odredbe koje se posredno ili neposredno tiču struke, kontaktiranjem saborskih zastupnika i drugih osoba koje mogu pomoći, na tom se području nije dosad puno učinilo. Jasno je i za-

što. Da bi mogli sudjelovati u oblikovanju sredine u kojoj će raditi i živjeti, knjižničari moraju biti dobro obaviješteni, imati pregled nad cijelom djelatnošću, a ne samo uvid u ono što se zbiva u vlastitoj ustanovi i moraju biti zainteresirani da nešto učine. Drugim riječima, moraju htjeti i moraju moći potaknuti promjene u struci. U ovom se času to još čini teškim: u vlastitoj se ustanovi pojedinac može ponekad osjećati, pa i biti samo namještenikom. Ipak, knjižnice su uglavnom javne ustanove, koje za svoj rad odgovaraju javnosti koja ih financira. Toj javnosti treba pružiti odgovarajuće kvali-

tetne usluge i službe. Knjižničari, pak, okupljeni u svom stručnom društvu najbolje mogu utvrditi i ocijeniti potrebne usluge i službe. U stručnom je društvu pojedinac cijenjen u skladu sa znanjem koje posjeduje i voljom koju ima da pomogne sebi, svojoj knjižnici i cijeloj struci. Ne postoji, stoga podvojenost između ciljeva i zadaća knjižnica i stručnoga društva, kao što se to ponekad može čuti u knjižničarskoj javnosti. Zadaće su im komplementarne, a cilj isti: učiniti da javnost bude iscrpno, točno i pravodobno obaviještena o zbivanjima na svim područjima ljudskoga znanja i duha.

A. Horvat

IZ RADA DRUŠTVA

NOVOSTI su nastavak publikacije BILTEN

Ovaj su broj uredili

Aleksandra Horvat
Dubravka Kunštek
Tatjana Nebesny
Zdenka Sviben
Mate Šikić

Glavna urednica

Aleksandra Horvat

Adresa uredništva

HBD, c/o Filozofski fakultet u
Zagrebu, Ivana Lučića 3
41000 Zagreb
tel. 01-620-217
faks 01-513-834

Za članove HBDA
NOVOSTI su besplatne

Cijena za knjižnice

20 kn

*Adresa za narudžbu društvenih
izdanja*

HBD, Mate Šikić
Republike Austrije 20
41000 Zagreb
tel. 01-576-276

Slog

DENONA d.o.o. – Zagreb

Tisak

KRATIS d.o.o. – Zagreb

29. skupština Hrvatskoga bibliotekarskog društva, Bizovačke toplice, 22. do 24. rujna 1994.

29. skupština Hrvatskoga bibliotekarskog društva održana je u Bizovačkim toplicama, od 22. do 24. rujna 1994. Skupštini je prisustvovalo oko 300 knjižničara iz cijele Hrvatske i gosti iz austrijskoga, mađarskoga i slovenskoga knjižničarskog društva. Skupštini je otvorila predsjednica Društva dr. Aleksandra Horvat, a uvodne su govore održali gospođa Ksenija Zbožil, pročelnica županijskoga Ureda za prosvjetu i kulturu, gospodin Stjepan Sršić, načelnik općine Bizovac, dr. Ivan Kanič, predsjednik Zveze bibliotekarskih društava Slovenije, gospodin Nikola Borić iz Zavoda za školstvo u Osijeku i dr. Kata Ivić, predsjednica Društva bibliotekara Slavonije i Baranje. Pročitani su pozdravni telegrami, od kojih je posebnu pažnju izazvala poruka gospođe Amre Rešidbegović, voditeljice zbirke u Narodnoj i univerzitetskoj biblioteci u Sarajevu.

Stručni je dio Skupštine bio posvećen temi 'Knjižnični fondovi i zbirke'. U uvodnom su dijelu kolegice i kolege iz onih krajeva Hrvatske u kojima su nastradale knjižnice, izvijestili o tome što je u razdoblju od 1991. do danas učinjeno da se knjižnicama pomogne. Kratke su, ali pregnantne izvještaje podnijeli Dragutin Katalenac,

o knjižnicama u Slavoniji i Baranji, Antonija Kukuljica o vukovarskoj knjižnici, Marica Šapro-Ficović o dubrovačkim knjižnicama, Nada Eleta o karlovačkim knjižnicama, Branka Solina o knjižnici u Slavonskom Brodu, Ivan Pehar o zadarskim knjižnicama te Jasna Jednačak o knjižnicama na sisačkom i moslavačkom području. Dr. Josip Stipanov, zamjenik ravnatelja Nacionalne i sveučilišne biblioteke, obavijestio je okupljene knjižničare o tome kako se odvijaju završni radovi na novoj zgradi te naše središnje knjižnice. M. Fučkar-Marasović voditeljica humanitarne udruge 'Anđeli čuvari' izvijestila je skup o donaciji od 1700 svezaka znanstvene literature, koju je Udruga prikupila od nakladnika i poklonila knjižnicama.

Izlaganje A. Horvat i M. László naslovljeno 'Obrazovanje bibliotekara za obnovu, osnivanje i vodjenje knjižničnih zbirki' bilo je prvo predavanje u stručnom dijelu Skupštine, kojim je završio rad u jutarnjem dijelu prvoga dana skupa. Sudionici Skupštine oduševljeni su pozdravili nastup Kulturno-umjetničkog društva 'Bizovac'.

U poslijepodnevnom su dijelu slijedila izlaganja okupljena pod naslovom 'Fondovi i zbirke u prijelaznom razdoblju'. Govorili su: D. Katalenac o narodnim knjižnicama između narodnog preporoda i knjige za sve, N. Gomerčić o stanju knjižnične djelatnosti u zagre-

bačkoj regiji, T. Kukić o stanju knjižničnoga fonda u Primorsko-goranskoj županiji, D. Bogdanović i I. Pehar o stanju knjižničnih fondova u Gradskoj i školskim knjižnicama u Zadru, J. Jednačak i D. Šurlan o stanju fondova u osnovno-školskim, srednjoškolskim i narodnim knjižnicama Sisačkomoslavačke županije i Lj. Radman o fondovima srednjoškolskih knjižnica u Osijeku. U nastavku su slijedila izlaganja okupljena pod naslovom 'Istraživanja'. Govorili su: J. Petric o politici razvoja zbirke znanstveno-stručnog područja, V. Čanjevac o rezultatima ankete o stanju fondova u knjižnicama Sveučilišta u Zagrebu, B. Turkulin o obradi propagandnog i informativnog materijala iz područja turizma, N. Eleta o fondovima narodnih knjižnica i o tome što traže korisnici, a M. Šupraha-Perišić o fondovima Gradske biblioteke u Rijeci. D. Sabolović-Krajina usporedila je strukturu fondova hrvatskih i danskih narodnih knjižnica, T. Ujević izvjestio je o svojem istraživanju o cirkulaciji religijskih knjiga u narodnim knjižnicama, S. Blažanović govorio je o značajkama formiranja nacionalnog i zavičajnih fondova. Daljnja izlaganja okupljena pod naslovom 'Nakladništvo i nabava' uključila su ono D. Kunštek i D. Živković o hrvatskom nakladništvu na primjeru sustava ISBN, M. Perišić i M. Švob o modelu koordinirane nabave u pučkim knjižnicama grada Zagreba, Z. Kovačića o zaštićenom fondu knjižnice Božidara Adžije i I. Pažamete o Hrvatskoj bibliografiji i katalozima u Nacionalnoj i sveučilišnoj biblioteci. M. Vujić nije zbog kratkoće vremena pročitala u cijelosti svoje izlaganje o knjigama na indeksu kao posebnom dijelu knjižnoga fonda, ali je uputila prisutne na opširan sažetak svojega referata koji su dobili u materijalima uoči početka Skupštine.

Izlaganja uz postere imali su: M. László o mogućnostima porabe Interneta u knjižnicama, V. Turčin o razvoju knjižnične djelatnosti na Sveučilištu u Zagrebu, A. Benc-Kiš, V. Bošnjak i J. Lasić-Lazić o stanju školskih knjižnica u Hrvatskoj, Lj. Bajs, V. Borić, K. Gajić, V. Jadrijević, Đ. Jureša, B. Magaš i M. Vujasinović o stanju fonda obvezne literature u knjižnicama Prirodoslovno-matematičkog fakulteta u Zagrebu, D. Kraljević, M. Bekavac, G. Ramljak i A. Labaš o zastupljenosti stranih

medicinskih časopisa u knjižnicama Republike Hrvatske u 1992. godini i J. Vuković o obilježjima knjižničnih fondova za djecu u gradu Varaždinu i okolici u 1993. godini.

Na kraju prvoga dana Skupštine sudionici su saslušali i dvije obavijesti: S. Miklaušić-Čeran izvjestila je o projektu popisivanja glazbenih zbirki u Hrvatskoj i uputila poziv na suradnju svima koji projektu mogu doprinijeti, a D. Živković izvjestila je o skupštini austrijskog knjižničarskog društva, koja je održana u rujnu 1994. u Grazu. Njemačko knjižničarsko društvo spremno je pokloniti knjige na njemačkom jeziku hrvatskim knjižnicama, pa je D. Živković zamolila zainteresirane knjižničare da joj se jave sa zahtjevima.

Drugi je dan Skupštine bio posvećen dvjema temama: 'Posebnim zbirkama i službama' i 'Obradi'. O prvoj su temi govorili S. Vuković-Mottl ('Novi vidovi zavičajnih zbirki'), J. Waller ('Knjižnica Franjevačkog samostana Našice'), J. Bešlić ('Knjižnični fondovi i zbirke Požeške knjižnice'), B. Pavlović-Radmanović ('Hrvatska narodna knjižnica i čitaonica, Našice'); V. Čanjevac pročitala je referat D. Stančin-Rošić ('Zbirka bibliotekarske literature: jučer, danas, sutra'), I. Pilaš ('Zbirka službenih publikacija u NSB'), Lj. Sabljak ('Uporaba fondova pučkih knjižnica u psihosocijalnim programima ciljanog čitanja') i M. Ivanović ('Fondovi narodnih knjižnica i adolescenti'). O obradi su izvjestili T. Katić i M. Willer ('Stara knjiga i novi mediji') i K. Tadić ('Knjižnični fond i njegovi dijelovi s gledišta razdiobe i stručne obradbe').

U toku Skupštine zasjedale su i Komisija za upravljanje, Komisija za narodne knjižnice, Komisija za školske knjižnice, Sekcija za bibliografsku kontrolu i Sekcija za stručne knjižnice.

Zaključke stručnoga dijela Skupštine donosimo posebno.

U izbornom dijelu 29. skupštine prihvaćeno je imenovanje Odbora za verifikaciju punomoći delegata; predsjednica Odbora Marija Pichler izvjestila je da Skupštini prisustvuje deset delegacija regionalnih društava, čime su ispunjeni uvjeti utvrđeni Statutom Društva za donošenje pravovaljanih odluka. (Odsutni su bili delegati iz društava Karlovca, Like i Zadra.) Zatim su pročitani izvješ-

taji tajnice i Stručnog odbora, urednice Društvenih izdanja i urednice Vjesnika bibliotekara Hrvatske te blagajnički izvještaj i izvještaj Nadzornoga odbora. Svi su izvještaji prihvaćeni bez rasprave. Dosadašnji predsjednik, članovi Glavnog odbora i Nadzornog odbora razriješeni su dužnosti, pa se pristupilo Izboru novih Društvenih tijela. Predsjednica Kandidacijske komisije, mr. N. Gomerčić, pročitala je životopis jedine kandidatkinje za predsjednicu Društva u razdoblju 1994. -1996., mr. Dubravke Kunštek. Ona je javnim glasovanjem jednoglasno izabrana. Članovi Glavnoga odbora u novom mandatnom razdoblju jesu: Edita Bačić, Višnja Bošnjak, Jasna Brozović, Milenka Bukvić, dr. Kata Ivić, Ružica Junačko, Tatjana Kukić, Slavica Medunić-Pecoja, Nela Načinović, Danica Subašić, Marica Šapro-Ficović, Jasenka Vuković i Đurđa Zorko. Članovi Nadzornoga odbora jesu: Marija Pichler, predsjednica, Višnja Čanjevac, Elizabeta Rybak-Budić, Jasenka Vuković i Mladenka Bekavac (zamjenica člana).

Uoči Skupštine tiskani su sažeci svih izlaganja, koje su sudionici dobili s drugim materijalima uoči početka rada. Mape s materijalima priredilo je društvo-domaćin, koje je vrlo uspješno organiziralo boravak tako velikog broja sudionika. Svotu od 5.000 kn kao pomoć u organiziranju Skupštine Društvu je doznačilo Ministarstvo prosvjete i kulture, a ostale je troškove Društvo pokrilo iz kotizacije (40 kn po osobi) i iz sredstava prikupljenih od nakladnika, koji su u prizemlju hotela izložili svoje knjige ili su u 'Novostima' objavili reklamu.

Zaključci 29. skupštine

Tekst je priredila i oblikovala komisija za zaključke u sljedećem sastavu: dr. T. Aparac-Gazivoda, mr. Ž. Baršić-Schneider, dr. K. Ivić i mr. D. Živković.

1. Hrvatsko će bibliotekarsko društvo uputiti međunarodnim strukovnim udruženjima apel u kojem traži pomoć u razbijanju informativne blokade i mogućnost pristupa svim knjižnicama na privremeno okupiranim područjima Republike Hrvatske.
2. Glavni i Stručni odbor sa svojim sekcijama i komisijama založit će se za prioritete u razvitku knjižničarske struke u

- nas i jedinstveni pristup tom pitanju svih relevantnih čimbenika.
3. obnovit će se zahtjevi upućeni nadležnim državnim tijelima da se donese novi zakon o knjižničnoj djelatnosti i knjižnicama i ostali pravni i strukovni propisi.
 4. poticat će knjižnične uprave da izrade i usvoje pisane dokumente o vlastitom poslovanju i razvitku.
 5. potaknut će Vijeće za knjižnice Hrvatske na izradu prijedloga nacionalne informacijske politike.
 6. uputit će zahtjeve nadležnim ministarstvima za obnovom odnosno ažuriranjem CKPa, kako bi se knjižnični fondovi mogli optimalno koristiti, a knjižnice što kvalitetnije služivati svoje korisnike.
 7. poticat će organiziranje seminara i tečajeva za trajnu naobrazbu knjižničara.
 8. inicirati će mehanizme i potencijale za obnovu ratom uništenih fondova.
 9. zahtijevati da Vlada, po hitnom postupku, dade Saboru na usvajanje izmjenu Zakona o visokim učilištima, koja se odnosi na položaj NSB i sveučilišnih knjižnica.
 10. potaknut će svoja stručna tijela na rad na normiranju postupaka i procesa u struci i uspostavi suradnje sa svim sudionicima u procesu proizvodnje, trgovine i širenja knjižnične građe.
 11. založit će se za širenje i prijenos obavijesti iz svijeta u naše knjižnice te za širenje i prijenos obavijesti među knjižnicama i knjižničarima u Hrvatskoj.
 12. poticat će izradu korisničkih studija i vrednovanje knjižničnih službi kao prvenstvenu zadaću struke.
 13. intenzivirat će se rad na sadržajnoj obradi radi izrade predmetnica potrebnih za CIP i nastojati poboljšati suradnja u primjeni klasifikacijskih oznaka između središta koja CIP izrađuju.
 14. predložiti će da zadaće i poslove matičnih službi za školske knjižnice obavljaju središnje županijske knjižnice.
 15. založit će se da Ministarstvo prosvjete ustanovi mjesto savjetnika za školske knjižnice, koji bi obvezatno morao biti stručnjak.

16. založit će se za odobravanje financijskih sredstava potrebnih za nabavu i obnovu školskih knjižničnih fondova.

■ Predsjednica Hrvatskoga bibliotekarskog društva u novom dvogodišnjem mandatu je mr. Dubravka Kunštek, voditeljica biblioteke i dokumentacije Ekonomskog instituta u Zagrebu. Diplomirani ekonomist, Dubravka je Kunštek nedugo nakon diplomiranja ušla u knjižničarsku struku i pristupila Društvu, u kojem je obnašala više funkcija. Bila je članica i predsjednica Sekcije za specijalne biblioteke, članica Upravnoga odbora Društva i predsjednica Društva bibliotekara Zagreb (1979-1983). Oni od nas koji su bili članovi Izvršnoga odbora DBZa u tom razdoblju, sjećaju se vještine, lakoće i uspjeha kojima je mr. Kunštek vodila sastanke, obavještavala članstvo o novostima u Društvu i inicirala nove djelatnosti. Dubravka Kunštek bila je i članica uredničkog odbora Vjesnika bibliotekara Hrvatske i njegova glavna urednica (1988-1992). Društvo je predstavljala na brojnim stručnim i znanstvenim skupovima u zemlji i u inozemstvu. Novoj predsjednici srdačno čestitamo i želimo joj da Društvo vodi jednako uspješno kao što je vodila DBZ.

Interesna grupa za micro-ISIS

Na poticaj Komisije za automatizaciju Društva, 15. prosinca 1994., sastali su se zagrebački knjižničari koji rade sa sustavom micro-ISIS na prvi sastanak Interesne grupe za micro-ISIS. Sastav nove grupe nije konačan, pa se očekuje pridruživanje novih članova. Na sastanku se okupilo dvadesetak knjižničara, koji su spremni razmijeniti iskustva i aktivno surađivati. Pokazalo se da sustav rabe pretežno manje knjižnice, ali i to da postoje već dosta velike baze bibliografskih podataka izrađene u micro-ISISu. Knjižničari koji rade s tim sustavom, međutim, svakodnevno se susreću s različitim problemima, koje moraju sami rješavati. Pomanjkanje detaljnijih priručnika i uputa za rad sa sustavom, nedostatak sredstava za organizaciju edukacije, različitost aplikacija koje se rabe i neujednačeno riješena sadržajna obrada navedeni su kao specifični problemi, koji muče

knjižničare okupljene u Interesnoj grupi. U svom će se radu Interesna grupa usmjeriti prvenstveno na razvitak i ujednačavanje aplikacija izrađenih u sustavu micro-ISIS te će pokušati izložiti zapise iz datobaza izrađenih u ISISu na akademskoj mreži CARNet, što znači da će zapisi biti pristupačni i na Internetu. Smatra se da će se tako poboljšati dostupnost nacionalnoj knjižničnoj bazi podataka. Članovi grupe predviđaju suradnju sa službenim raspacavateljem micro-ISISa u Hrvatskoj, Nacionalnom i sveučilišnom bibliotekom, kao i s drugim grupama sa srodnim interesima u inozemstvu. Predviđa se i izrada nekoliko priručnika za korisnike micro-ISIS programa, a pokušat će se i prijaviti poseban istraživački projekt pri Ministarstvu za znanost. Knjižničari koje zanima razmjena iskustava o sustavu micro-ISIS, uvjeti nabave pojedinih programa i rad s micro-ISISom općenito, mogu se javiti koordinatorskoj Interesne grupe za micro-ISIS, mr. Branki Turkulin, iz knjižnice Instituta za turizam, na telefon 01-576-122 ili faks 01-174-860.

Vodič kroz glazbene knjižnice i zbirke Zagreba

Sve donedavno nije u okviru Društva postojalo tijelo specijalizirano za glazbeno bibliotekarstvo, pa je djelatnost glazbenih knjižnica i zbirki bila uglavnom autarkičnog značaja, bez sustavne povezanosti s radom Društva. U povijesti HBDA pamtimo tek dva pokušaja organiziranja stručnog tijela ove vrste: prvi od njih seže u 1961. godinu kad je utemeljena Komisija za diskoteke sa zadatkom planiranja i osnivanja diskoteka - zbirki gramofonskih ploča u knjižnicama Hrvatske. Već iz samog njezinog naziva i uloge koja joj je bila povjerena, zaključuje se da je problematiku glazbenog bibliotekarstva doticala samo fragmentarno, iako je u svoje vrijeme odigrala važnu ulogu u uvođenju novih medija, pretežno glazbenog sadržaja u knjižnice.

Zamalo tridesetak godina kasnije (1986.) osniva se novo stručno glazbeno tijelo pri HBĐU - Sekcija za glazbene knjižnice, koje je, iako nije nikad otpočelo radom, ukazalo na mogućnost i modalitet koordiniranog rada glazbenih knjižnica. Tim je putem krenula obnovljena Sekcija, sada Komisija za glazbene knjižnice, koja od

1990. do danas vrlo intenzivno djeluje. Okuplja bibliotekare iz Zagreba i Karlovca, koji rade u glazbenim, obrazovnim i znanstvenim knjižnicama i HRTu, a u planu je da se broj članova proširi crkvenim i samostanskim knjižnicama, koje nerijetko posjeduju vrlo bogate, stare i rijetke glazbene zbirke te institucijama iz ostalih gradova Hrvatske.

Programom rada za 1991. Komisija je predvidjela anketiranje institucija u Hrvatskoj koje bi mogle posjedovati glazbenu građu, u suradnji s Razvojnou službom NSBa. Snimanje stanja, koje je počelo iste godine, nije se moglo dovršiti zbog ratnih prilika, pa je 1994. plan sužen na područje Zagreba, gdje su koncentrirani najbrojniji i vrlo bogati glazbeni fondovi.

Krajnji je cilj objavljivanje dobivenih podataka u obliku dvojezičnog vodiča (na hrvatskom i engleskom jeziku), kako bi se kulturnoj i znanstvenoj javnosti, u nas i u svijetu, prvi put podastro sustavan prikaz o glazbenim fondovima Zagreba, njihovom broju, sadrža-

ju građe, stanju srednosti i korištenju. Za našu sredinu trebao bi to biti prvi korak prema sustavnom sređivanju glazbene građe, ponajprije tamo gdje je građa nikako ili neadekvatno obrađena, ali i prema svim ostalim vidovima kvalitetnog i suvremenog bibliotečnog poslovanja.

Upitnik je poslan na 270 adresa raznih ustanova u gradu (glazbenih, obrazovnih, arhivskih, muzejskih, crkvenih i samostanskih te HRTu), za koje je postojala i najmanja vjerojatnost da posjeduju glazbenu građu. Odgovori su dobiveni od svih ustanova, od toga oko polovina pismeno, a ostali usmeno (telefonom ili osobnim posjetom). Pokazalo se da 63 ustanove posjeduju glazbene zbirke, koje će biti uvrštene u Vodič. Većina je dobivenih podataka sređena. Valja napomenuti da se prikupljanje podataka za Vodič realiziralo bez ikakve financijske pomoći, isključivo velikim zalaganjem članova Komisije i Razvojne službe NSBa.

Predviđeno je da se publikacija objavi u izdanju Hrvatskog muzikološkog društva i HBDa, pa je u tu svrhu upućen zahtjev za dodje-

lu sredstava Gradskom sekretarijatu za obrazovanje, kulturu i znanost.

Vjerujemo da će ovaj zadatak Komisije, koji se obavlja u duhu dobro 'ugodene' akcije brzog tempa, rezultirati knjigom zanimljiva i korisna sadržaja, pa pozivamo sve one koji nam u tom poslu mogu na bilo koji način pomoći, da nam se pridruže.

V. Jurčić

26. siječnja 1995. umrla je u Zagrebu naša članica, gospođa Marija Malbaša, dugogodišnja voditeljica knjižnice Muzeja Slavonije i Baranje, suradnica HAZU i autorica više radova iz povijesti tiskarstva i bibliografije. Za svoj je doprinos struci Marija Malbaša nagrađena Kukuljevićevom poveljom 1968. godine.

IZ REGIONALNIH DRUŠTAVA

DB Slavonije i Baranje

Društvo bibliotekara Slavonije i Baranje organizira za svoje članove, u okviru redovitog programa rada, različita stručna putovanja. Tako je pedesetak članova Društva (knjižničara osnovnih i srednjih škola, fakulteta, stručnih knjižnica i djelatnika Gradske i sveučilišne knjižnice Osijek) boravilo 6. prosinca 1994. godine u Zagrebu. Cilj je putovanja bio posjet izložbi 'Sveti trag' u Muzeju Mimara, razgledanje zgrade Nacionalne i sveučilišne biblioteke na Marulićevom trgu i obilazak nove zgrade Biblioteke, koja je još u izgradnji. Članovi su Društva bili vrlo zado-

voljni stručnim vođenjem kroz izložbu i izlaganjem kolega iz NSBa, koji su govorili o povijesnom razvitku Biblioteke i današnjoj njezinoj ulozi. Projektanti nove zgrade NSBa proveli su knjižničare kroz sve prostore i objasnili njihovu namjenu. Sudionici puta izrazili su želju da posjete Nacionalnu i sveučilišnu biblioteku kad bude otvorena za korisnike.

S. Pavlinić

DB Zagreb

Na godišnjoj skupštini Društva bibliotekara Zagreb, održanoj 15. rujna 1994., za novu je predsjed-

nicu izabrana Višnja Bošnjak, stručna suradnica za školske knjižnice u Matičnoj službi Knjižnica grada Zagreba. Kolegica Bošnjak radi u struci od 1974. godine. Najprije je obavljala poslove bibliotekara informatora u Knjižnici Gornji grad, a zatim je, od 1979. do 1988., bila voditelj područne knjižnice Voltino. Kolege iz Društva poznaju je kao vrlo agilnu predsjednicu Komisije za školske knjižnice HBDa. Kolegici Višnji Bošnjak upućujemo iskrene čestitke.

Iz glasila EBLIDA Newsletter br. 3 za rujan 1994. i br. 4 za studeni 1994. prenosimo izbor članaka. Izvornici se mogu pregledati u tajništvu Društva.

EU KULTURA

Plan djelovanja u kulturi

Kulturna je baština jedno od područja koje se posebno spominju u Maastrichtskom sporazumu, u članku 128 koji se odnosi na zajedničko djelovanje na području kulture u zemljama EU. Europska komisija zadužena je stoga za izradu prijedloga plana djelovanja na tom području do kraja ove godine. Naznačeno je da se u planu mora naglasiti važnost kulturne dimenzije u svim programima i općoj politici zajednice, općenito jačati svijest o kulturnoj baštini, a posebno to činiti na lokalnim razinama, podupirati zamjenu stručnjaka i razmjenu obavijesti i iskustva te podupirati trans-europske mreže ustanova koje djeluju na području zaštite, obrazovanja i istraživanja kulturne baštine i koje surađuju s drugim zemljama i međunarodnim organizacijama. Posebno se očekuje da plan predvidi djelatnosti na područjima zaštite kulturne baštine od europske važnosti, diseminacije obavijesti, izobrazbe, jačanja svijesti o važnosti kulturne baštine u javnosti, uloge kulturnoga nasljeđa u regionalnom razvoju i otvaranju radnih mjesta, istraživanju i novim tehnologijama.

U sljedećem razdoblju očekuje se da će se rad Europske komisije odvijati na tri područja: na području kulturne baštine podupiranjem zaštite zgrada i obnavljanja spomenika, stipendijama za izobrazbu, studijama itd., kroz *Kaleidoscope*, projekt kojim se podupiru umjetničke djelatnosti s europskim obilježjem, razvija suradnja i potiču razmjene umjetnika te kroz *Ariane*, projekt koji se odnosi na širenje književne i umjetničke baštine popularizacijom knjige i čitanja. Muzeji, javne knjižnice i kulturni centri morali bi, smatra se, međusobno surađivati u izlaganju svoje građe, istraživanju i izobrazbi. Građa tih ustanova trebala bi se pohraniti na digitalnim medijima, kako bi postala dostupna europskoj javnosti, koja mora steći bolji uvid u

vlastitu kulturu i kulturu drugih naroda.

Program Leonardo da Vinci 1995.-1999.

Ministri rada zemalja članica EU dogovorili su se o zajedničkom djelovanju na području obrazovanja za prvo zvanje. Zajednički će stav biti uskoro formalno usvojen i predan u Europski parlament na drugo čitanje. Ostvarit će se u programu *Leonardo da Vinci* koji će trajati od 1. siječnja 1995. do prosinca 1999. godine. Cilj je programa *Leonardo* poboljšanje kakovće i uvođenje novina u obrazovanje za prvo zvanje. Cjelokupni proračun za ovaj program iznosi 620 milijuna ECUa. Programom *Leonardo* Europska unija potpomaže transnacionalne projekte zamjene, otvara mogućnosti za prihvata, smještaj i izobrazbu stručnjaka u poduzećima i obrazovnim ustanovama u drugim zemljama članicama Unije te potiče izradu studija i analiza koje će pomoći poboljšanju obrazovnih sustava u zemljama članicama, poboljšanju suradnje između sveučilišta i poduzeća, razvijanju jezičnih sposobnosti i širenju znanja i inovacija na području obrazovanja za prvo zvanje.

Objavljen nacrt programa Kaleidoscope za 1995.

U Službenom je glasniku Europske komisije od 17. kolovoza 1994. objavljen nacrt programa *Kaleidoscope* za 1995. godinu. Program podupire akcije s europskim obilježjem i promiče kulturnu razmjenu i suradnju. Pomažu se nova kulturna zbivanja (knjige, čitanje, multimedija itd.) koja zajednički organiziraju kulturne ustanove iz najmanje tri zemlje članice (najveća nagrada 30.000 ECUa); potiče se umjetničko i kulturno stvaranje tako da se pomaže razmjena i izobrazba izvođača i djelatnika u kulturi (najveća nagrada 50.000 ECUa); promiče se kulturna suradnja kroz mreže neprofitnih ustanova koje zajednički

djeluju u kulturi (najveća nagrada 50.000 ECUa). U 1993. pomoć iz ovoga programa dobila je Mayo County Library iz Irske za svoj projekt nazvan Knjižnična kulturna mreža. Cilj je projekta proširiti kulturnu ulogu mjesnih knjižnica.

Ugovor između Njemačke i Austrije o stalnim cijenama knjiga

Europska komisija nema prigovora na ugovore između austrijskih i njemačkih knjižara i nakladnika kojima se utvrđuju stalne cijene knjiga i publikacija. Ugovore je već 1992. godine potvrdio Savez njemačkih knjižara. Europska komisija smatra da ugovori ne ograničavaju konkurenciju, već poboljšavaju raspačavanje knjiga i služe knjižnoj kulturnoj baštini. To je prvi put da je Maastrichtski sporazum potaknuo Europsku komisiju na odlučivanje na području kulture. Komisija je nakladnicima u obje zemlje dala rok do 30. lipnja 1996. da uspostave djelovanje sustava. Savez njemačkih knjižara drži tu odluku važnim korakom prema uvođenju jedinstvenih cijena u Europi. Zasad devet od dvanaest država članica Unije imaju stalne cijene knjiga. Tri su iznimke: Belgija, Grčka i Irska.

Pučke knjižnice kao prijenosnici europskih obavijesti

Britanski ured Europske komisije i FOLACL (Federation of Local Authority Chief Librarians, tj. Zajednica ravnatelja mjesnih pučkih knjižnica) organizirali su 10. i 11. svibnja 1994. u Manchesteru konferenciju o osnivanju nacionalne mreže pučkih knjižnica. Ta bi mreža morala omogućiti javnosti bolji pristup europskim obavijestima. Europska će komisija opskrbiti te knjižnice osnovnim tekstovima i drugom dokumentacijom o Europskoj uniji, reklamnim materijalom, organizirat će odgovarajuću izobrazbu za članice mreže i odobrit će knjižnicama

50% popusta na sve svoje službene publikacije. Pogodnosti su uvedene kako bi se pomoglo manjim knjižnicama, koje se dvoume da li da pristupe mreži zbog mogućih troškova.

Skoro sve pučke knjižnice koje su prisustvovala konferenciji u Manchesteru podržale su ideju i ispunile preliminarnu pristupnicu u mrežu. Pristupnice s pozivom na učlanjenje razaslane su i svim ostalim pučkim knjižnicama u Velikoj Britaniji. Do kraja lipnja 1994. godine 55 je knjižničnih uprava poslalo ispunjene pristupnice. Skupina stručnjaka iz pučkih knjižnica već uvelike radi na utvrđivanju praktičnih pojedinsti, a cijeli bi projekt morao stupiti na snagu u listopadu 1994. FO-

LACL će, uz pomoć skupine stručnjaka, nastaviti savjetovati Europsku komisiju i djelovati kao veza s londonskim uredom Komisije te će raditi na razvoju sustava pristupa europskim obavijestima, tako da bude primjerom koji će slijediti druge članice Unije.

Primjer knjižnice koja već od 1991. godine raspačava europske obavijesti Središnja je knjižnica u Manchesteru koja je osnovala Europski obavijesni odjel, u kojem radi jedan informator za europske obavijesti s punim radnim vremenom. Cilj je odjela da pruži nepristrane, lako pristupačne, besplatne i lako prihvatljive usluge javnosti. Odjelna zbirka sadrži službene i neslužbene izvore za pravne propise u EU, podatke o stipendijama

i zajmovima koje daje EU, podatke o zajedničkom tržištu, statistici, društvenim pitanjima i pitanjima okoliša, politici i razvoju, životu i radu u Europi i priručnike o tome kako se posluje u Europi. Informacijska služba odgovara na upite posjetilaca i pitanja postavljena telefonom. Često primaju zahtjeve iz škola da im se podijele materijali.

EBLIDA bi željela znati u kojim zemljama već postoje pučke knjižnice, koje šire europske obavijesti. Ako još ne postoje, ima li za to poticaja i postoji li već neka suradnja između knjižnica i ureda Europske komisije u zemlji? Glavni ured EBLIDAE moli knjižničare da pošalju obavijesti o svojim iskustvima.

Europska komisija prihvaća plan djelovanja nazvan 'Prema informacijskom društvu u Europi'

Europska je komisija prihvatila 19. srpnja 1994. priopćenje 'Prema informacijskom društvu u Europi : plan djelovanja' koje je predložio povjerenik Bangemann. Priopćenje se nastavlja na izvješće tzv. Bangemannove skupine. U planu se nabroja niz mjera koje su već poduzete ili koje bi, prema Komisiji, trebalo poduzeti što prije, a sadrži i zahtjevni redosljed rokova. Plan pokriva četiri područja: A. Pravne i okvirne propise, B. Mreže, temeljne službe, C. Društvene i kulturne aspekte, D. Promotivne djelatnosti. Zanimljive su novine preispitivanje postojećih mjera i predodžbe tzv. 'Zelenog izvješća' za područje razvitka autorskoga prava u sljedećim mjesecima. Komisija će poduzeti i potrebne mjere da potakne Vijeće na što hitnije usvajanje nacrtu 'Smjernice za zaštitu osobnih podataka'.

Novi program za knjižnice 1994.-98.

Nakon četiri sastanka i okruglog stola o 'Zahtjevima i mogućnostima u telematici', održanog u Bruxellesu 22. i 23. lipnja 1994. dovršeni su dogovori o nacrtu prijedloga za novi 'Program za knjižnice'. Ako ne bude novih prepreka, ubrzo bi trebao završiti postupak odobravanja četvrtog Okvirnog programa. Za okrugli stol o

EU TELEMATIKA

telematici u Bruxellesu pripremljena je kraća verzija novoga 'Programa za knjižnice' u okviru četvrtog Okvirnog programa. U kraćoj su verziji sadržane sve bitne odrednice širega dokumenta o kojemu se raspravljalo na okruglom stolu. Novi program pokriva tri područja djelovanja odabranih tako da ojačaju ulogu knjižnica u pružanju službi koje objedinjuju tradicionalne usluge temeljene na zbirkama sa svijetom elektroničkih obavijesti koji se razvija.

U prvom je području programa 20% proračuna usmjereno na pripremanje pojedinih knjižnica za ulazak u mrežu. U drugom se području želi potaknuti knjižnice da rade u mreži, tako da se osiguraju veze između knjižnica, njihovih snabdjevača i poravnika. Na to je područje djelovanja usmjereno 60% proračuna, a 20% proračuna usmjereno je na treće područje razvitka cijeloga elektroničkog obavijesnog svijeta.

Opći je cilj postići združenost sustava usmjerenog na primjenu, a ne na tehnologiju. Nastojat će se postići suglasje s drugim područjima telematike uključujući vodoravne aspekte (upravljanje) i generičke tehnologije (norme, umrežavanje). Posebno je naglašeno umanjivanje razlika na različitim razinama (vrste knjižnica, stupanj pristupa tehnologiji, regionalne i kulturne razlike) te razvitak osoblja i vještina potrebnih za postizanje praktičnih rezultata.

Sedam preporuka Europskog okruglog stola za izgradnju učinkovitih europskih obavijesnih putova

Europski je okrugli stol (ERT), sastavljen od važnih europskih industrijalaca, kojemu ovoga časa predsjedava g. Carlo De Benedetti iz Olivettija, uputio poziv predsjednicima država i vlada EU da potaknu razvitak obavijesnih putova. Potrebno je, kaže se u pozivu, brzo ukloniti prepreke koje smetaju razvitku novih tehnologija i liberalizirati tržište telekomunikacija i obavijesnih službi. Naglašava se potreba za ubrzanjem procesa liberalizacije u što kraćem vremenu. Predložena je strategija u sedam točaka:

1. Vlade se moraju založiti za izgradnju obavijesnih putova u Europi koji će biti financirani privatno, a ne iz javnih sredstava.
2. Treba provesti deregulaciju telekomunikacijske infrastrukture i službi i jako smanjiti pristojbe.
3. Javni se i privatni sektor moraju jednako založiti za prihvaćanje dogovorenih normi i zajednički rad mreža i služba.
4. Na razini Europe treba donijeti nove pravne propise koji se tiču autorskoga prava, zaštite osobnosti i sigurnosti.
5. Privatni sektor mora preuzeti glavnu odgovornost za izgradnju obavijesnih putova i osiguranje službi i primjena, jasno

usredotočenu na gospodarski razvitak i otvaranje novih radnih mjesta.

6. Treba utemeljiti tijelo na ministarskoj razini koje će pokreta-

ti proces liberalizacije i razvijati otvoreni pravni okvir.

7. S tim bi tijelom moralo blisko surađivati stalno savjetodavno tijelo iz privatnoga sektora.

Sve se obavijesti mogu dobiti u tajništvu ERTa u Bruxellesu, tel. +322-5343100, faks +322-347348.

Radna mjesta za knjižničare i razmjena stručnjaka

U svojem glasilu EBLIDA nudi mogućnost objavljivanja oglasa u kojima se knjižničarima nudi posao ili u kojima knjižničari traže posao. Oglasi se mogu slati u glavni ured EBLIDAE, na sljedeću adresu: EBLIDA Secretariat, P.O. Box 43300, 2504 AH The Hague, The Netherlands. Na istoj se adresi mogu dobiti obavijesti o već uhodanim zamjenama stručnjaka i službama koje ih organiziraju. Svaki prijedlog ili sugestija su dobrodošli. U nastavku prikazujemo LIBEX, organizaciju koja se bavi organiziranjem razmjene stručnjaka i koja surađuje s EBLIDAom.

LIBEX - Ured za međunarodnu razmjenu bibliotekarskog osoblja

LIBEX vodi Knjižnica za informacijske i knjižnične studije Sveučilišta u Walesu Aberystwyth u suradnji s Međunarodnom skupinom britanskog Bibliotekarskog društva, koje LIBEX i financira. LIBEX je utemeljen 1986., nakon početnog pokusnog projekta. Sadašnji koordinator LIBEXa je Alan Clark. LIBEX djeluje kao obavijestno središte za bibliotekarsko i informacijsko osoblje svih razina i kvalifikacija, koje želi zamijeniti svoje radno mjesto s kolegom iz druge zemlje. Iako su osobe u datobazi uglavnom bile iz Velike Britanije, Sjeverne Amerike i Australazije, osobama iz drugih zemalja otvoren je pristup. Usluga je besplatna i odvija se po prilici ovako. Najprije treba provjeriti da li se institucija u kojoj bibliotekar radi načelno slaže s razmjenom. Ona, naime, mora pristati primiti na posao osobu s kojom se zamjenjuje radno mjesto. Od LIBEXa treba zatražiti obrazac za zamjenu (poštanska je adresa navedena na kraju članka). Obrazac treba popuniti pojedinostima o sadašnjem mjestu, zemlji (zemljama) u kojoj se želi raditi i vrstom posla koji se želi obavljati. Ti će se podaci zatim uvrstiti u datobazu, a kandidatu

poslati popis mogućih zamjena, nađenih u datobazi. O ponudnim se poslovima mogu zatražiti podrobniji detalji. LIBEX će zainteresiranom kandidatu poslati primjerak originalne ponude za tu zamjenu. Daljnji se kontakti obavljaju neposredno između zainteresiranih partnera. LIBEX pomaže i tako da objavljuje oglase u kojima se nude pojedinačne zamjene u bibliotekarskim i informacijskim časopisima. Urednici tih časopisa obično pristaju objaviti takve oglase besplatno. LIBEX bi želio uspostaviti veze sa sličnim organizacijama koje se bave organiziranjem zamjena stručnjaka u drugim zemljama. Zainteresirani se mogu javiti na adresu: LIBEX, Mr. Alan Clark, Coordinator, Information and Library Studies Library, University of Wales Aberystwyth, Llanbadarn Fawr, Aberystwyth, Dyfed SY23 3AS, Wales, UK. Tel: +44-970-622417. Faks: +44-970-622190.

SilverPlatterov Indeks za Internet

SilverPlatter je proizveo Indeks za Internet. To je zapravo strana u Webu na kojoj su podaci indeksirani u abecednom i predmetnom rasporedu, s vezama koje dopuštaju neposredni pristup podacima. Indeks se razlikuje od svih postojećih pomagala za traženje, kao što suarchie ili WWW jer pruža neposredni pristup izvoru, bez obzira da li se izvor nalazi na poslužitelju za Web, gopheru ili poslužitelju za FTP. Indeks se sastoji od dvije sastavnice: abecednog kazala (organiziranog prema naslovima) i predmetnog kazala. Ako, na primjer, porabnici gledaju pod slovo C u abecednom kazalu, naći će jedinicu *Charter of the United Nations*. Ako škljocnu tu vezu, na zaslону će se pojaviti tekst *Povelje*. U predmetnom je kazalu *Povelja Ujedinjenih naroda* popisana pod *Povijesni dokumenti*. Autori su također popisani u Indeksu za Internet, ali se do dokumenata dolazi preko naslova. Pristup je Indeksu za Internet besplatan. SilverPlatter smatra da je to jedan od

načina da se proširi pristup obavijestima. Gerry Hurley, direktor Obrazovnih službi u SilverPlatteru, tumači to ovako: 'Željeli bismo da porabnici Interneta, uključujući i knjižničare, pridonose svojim izvorima Indeksu. Nadamo se da će Indeks za Internet postati pomagalo koje su stvorili porabnici Interneta i koje im služi, a koje omogućuje svakome da lako pronađe obavijest.' Indeks za Internet smješten je na SilverPlatterovom poslužitelju za Web. Dostupan je ovako:

<http://www.silverplatter.com>. Dodane su i upute kako se mogu slati priloge za Indeks. Opaske ili sugestije o Indeksu mogu se slati na adresu: Gerry Hurley, Librarian, Director of Educational Services.

Internet: gerryh@silverplatter.com

Poseban postupak za zaštitu knjiga

Njemačka je knjižnica (Deutsche Bibliothek) u Leipzigu razvila poseban postupak za uklanjanje kiseline iz papira. Postupak je poznat kao Battellova metoda. Postupkom se ujedno jačaju i zaštićuju knjige. Prije nekoliko godina holandska je kemijska kompanija Akzo razvila tzv. Dez metodu za potrebe Kongresne knjižnice, ali je prošle godine prestala na njoj dalje raditi. Njemačka knjižnica procjenjuje da će moći obraditi 200.000 knjiga godišnje, a za godinu dana taj će kapacitet i udvostručiti. Postupak košta oko 9,30 ECUa po knjizi, ali pruža mnogo više mogućnosti od dosadašnjih postupaka. Razvitak je postupka Njemačku knjižnicu stajao najmanje 7 milijuna DEM. Još uvijek postoje neke negativne strane postupka, posebno u procesu sušenja, u toku kojega se upotrebljavaju mikrovalovi, što znači da njihova i najmanja promjena može spaliti knjigu koju se željelo sačuvati. Za obavijesti može se kontaktirati: Deutsche Bibliothek, Deutscher Platz, 04103 Leipzig, Deutschland.

Projekt MECANO

Razvitak informacijske tehnologije za knjižnice usredotočen je uglavnom na službe s izravnom vezom, kataloge i sl., dok je cilj novoga projekta nazvanog MECANO da združi pretraživanje CD-ROMa s OPACom. MECANO je akronim od MEchanism of automatic Comparison of CD-ROM ANswers with OPACs. Cilj je projekta vidljiv iz naziva: želi se razviti software kojim bi se moglo provjeriti pretraživanje bibliografske datoteke na CD-ROMu prema naslovima u knjižničnom katalogu.

Katalog bi trebao naći i pokazati naslove i identifikatore, koje je porabnik prethodno našao pretraživanjem CD-ROMa. Projekt MECANO treba olakšati uporabu sustava porabnicima izgradnjom sučelja koje omogućuje: prikupljanje skupa različitih CD-ROM datoteka u toku pretraživanja i njihovog označivanja identifikatorima, davanje identifikatora koje rabe druge knjižnice, dobivanje statističkih podataka o traženim naslovima. Ispitat će se je li MECANO prikladan za davanje obavijesti o međuknjižničnoj posudbi;

njegovom bi primjenom trebalo biti moguće naručivati naslove automatski iz mjesne knjižnice ili uputiti zahtjeve drugoj knjižnici. Projekt financijski podržava Europska komisija, inicijator i koordinator projekta je Sveučilišna knjižnica u Amsterdamu, a suradnici su: Samostalno sveučilište u Barceloni, Sveučilišna knjižnica u Bergenu, Nacionalna sveučilišna knjižnica u Torinu, Sveučilište u Patrasu i Cap Gemini Innovation. Projekt će trajati dvije godine.

TOKIJSKA REZOLUCIJA O STRATEŠKOM SAVEZU

U listopadu 1994. proslavljena je u Tokiju stogodišnjica Međunarodne federacije za dokumentaciju (FID). Tom je prilikom objavljena rezolucija o stvaranju strateškoga saveza, koju su potpisale obavijesne organizacije diljem svijeta. Jedna je od njih i EBLIDA. Prenosimo cjeloviti tekst rezolucije.

Preambula

Mi, dolje potpisane, međunarodne, nevladine organizacije, koje predstavljaju Obavijesni sektor u najširem smislu te riječi, tj. proizvodnju, nabavu, širenje, poslovanje, zaštitu i uporabu obavijesti (dalje u tekstu poslovanje i uporaba obavijesti), svečano pristajemo na stvaranje Strateškoga saveza, utemeljenoga na sljedećim razlozima i ciljevima

1. Svim je zemljama - velikim i malim, bogatim i siromašnim - zajednička duboka zabrinutost za velik broj globalnih problema: od iscrpljivanja zemljinih prirodnih izvora do novih prijetnji zdravlju, proširenosti siromaštva i gladi, političkih i društvenih napetosti, demografskih eksplozija, nestalnosti svjetske ekonomije i pogoršanja kvalitete života. Vjerujemo da ispravna uporaba obavijesti u odlučivanju na svim razinama društva može pomoći u rješavanju problema čovječanstva u vrijeme kad svijet ulazi u razdoblje povećane svijesti o važnosti obavijesti. U tom je cilju veoma važno osigurati stalnost u pristupu dokumentiranjem i očuvanjem visoke kvalitete zapisa o djelovanju u društvu u toku vremena.
2. Svi ljudi moraju imati otvoren i neograničen pristup obavijestima, u skladu sa zaštitom osobnih prava, odgovarajućim ekonomskim poticajima i po-

sebnim interesima pojedinih nacija i naroda.

3. Kao što je rečeno u članku 19 Opće deklaracije o čovječjim pravima: 'Svatko ima pravo na slobodno izražavanje i mišljenje; to pravo uključuje slobodu na mišljenje bez uplitanja i traženje, primanje i davanje obavijesti i ideja na bilo kojem prijenosniku, bez obzira na granice'.
4. Poboljšanja u društvu traže dublje i šire razumijevanje o tome kako valjano pronaći i rabiti izvornu obavijest. Opća pismenost, doživotno učenje, obrazovanje i izobrazba bitni su za ta poboljšanja.
5. Mi, koji smo zaduženi za organiziranje obavijesti i njihovu uporabu, sučeljeni smo sa snagama koje teže promjenama. Te su snage ekonomske, političke i kulturne i obuhvaćaju dramatični tehnološki razvitak i proširena porabnička očekivanja u odnosu na obavijesne službe. Snage su također i mnogobrojni izazovi vezani uz zaštitu intelektualnih prava, omogućavanje pristupa, zaštitu privatnosti, sigurnost, cjelovitost i očuvanje obavijesti i povećanu potrebu za zajedničkim pravnim i tehničkim normama.
6. Posebno je ozbiljan problem povećanje obavijesnog jaza među različitim zemljama i društvima u njima, otežan i povećanom cijenom obavijesti. Zemlje koje se razvijaju imaju

osnovnu potrebu za obavijestima nastalim izvan njihovih granica, ali i za obavijestima koje same proizvode i koje moraju valjano organizirati, širiti i rabiti.

7. Svaka od naših nevladinih organizacija ima vlastiti različiti identitet i ciljeve koje treba očuvati. Udruženi predstavljamo jaku snagu koja može voditi profesije koje se bave obavijestima. Shvaćamo da su društveni problemi preveliki da bi ih mogla samostalno riješiti bilo koja pojedinačna organizacija i da moramo izbjeći nepotrebno preklapanje pojedinačnih napora. Intenzivna suradnja, dogovaranje i strateško planiranje jesu odgovori. Vjerujemo da će strateški savez doprinijeti unapređenju ciljeva naših organizacija, rješavanju svjetskih problema, boljem sluzenju svjetskoj zajednici i intenziviranju naše suradnje s međuvladinim organizacijama.

Zajednički nam je cilj služiti društvu i to:

- a) stvaranjem međunarodnog foruma koji će se baviti pitanjima od zajedničkog interesa,
- b) utvrđivanjem zajedničkih problema u organiziranju i uporabi obavijesti; objašnjavanjem različitih stajališta i dogovaranjem o novim zajedničkim rješenjima, posebno onima koja se tiču jednakosti u pristupu, uravnotežene zaštite intelektualnih prava, zaštite privatnosti, sigurnosti obavijesnih

- sustava i zajedničkih pravnih i tehničkih normi,
- c) predviđanjem i procjenjivanjem promjena koje utječu na pribavljanje obavijesti potrebnih da se odgovori očekivanim izazovima,
 - d) osiguravanjem da profesije koje se bave obavijestima zauzmu aktivno stajalište u studijama usmjerenim na razjašnjavanje budućih aspekata ljudskih poduzimanja,
 - e) osiguravanjem da razvitak i primjene obavijesnih tehnologija uspješno odgovore potrebama porabnika obavijesti,
 - f) poticanjem uporabe novih tehnologija u podučavanju i učenju i drugih telematičkih tehnika u obrazovanju i doživotnom učenju od predškolske dobi,
 - g) osiguravanjem da profesije koje se bave obavijestima, pomoću obrazovanja i izobrazbe, zadrže i dalje razviju svoje znanje i stručnost da bi mogle odgovoriti na promjene u okolini,
 - h) poticanjem razvitka komunikacijskih i obrazovnih programa koji povećavaju svijest o važnosti komunikacije među proizvođačima i porabnicima obavijesti,
 - i) zalaganjem za praksu koja će jamčiti cjelovitost i očuvanje obavijesti bez obzira na oblik i nositelja i osiguravanjem očuvanja točnosti i kvalitete obavijesti dok se ona prenosi, preinačuje i preoblikuje,
 - j) osiguravanjem priznanja cijene i vrijednosti obavijesti pri oblikovanju obavijesne politike kako bi se izbjeglo da ekonomske prepreke spriječe pristup obavijestima,
 - k) poticanjem rasprave o etičkim pitanjima u obavijesnom društvu i utvrđivanju načela (npr. etički kodeksi u odgovarajućim područjima) koja se odnose na odgovornosti profesija koje se bave obavijestima,
 - l) poticanjem potrebe za razvitkom jake obavijesne politike, sugeriranjem smjernica za buduću politiku i strateško planiranje,
 - m) jačanjem suradnje između javnog i privatnog sektora, posebno prožimanjem vrijednosti jednoga i drugoga,
 - n) uticanjem na izradu novih održivih proizvoda i usluga u obavijesnom sektoru i s vanjskim suradnicima,
 - o) poticanjem pronalazačenja obavijesnih mogućnosti širom svijeta i njihovim iskorištavanjem za rješavanje velikih globalnih problema,
 - p) stvaranjem međunarodnih programa koji imaju za cilj jačanje svijesti o vrijednostima obavijesti na svim područjima ljudskoga djelovanja, kao npr. u obrazovanju, znanosti, industriji, kulturi i rekreaciji,
 - r) stvaranjem svijesti i promicanjem uloge međunarodnih nevladinih organizacija u području obavijesti,
 - s) razvijanjem koordiniranog međunarodnog pristupa istraživačkim potrebama u području obavijesti.

POSEBNI PRILOZI

Europski program o autorskom pravu namijenjen korisnicima knjižnica

Europska je komisija odnosno njen XIII direktorat organizirala u studenome 1993. u Luksemburgu sastanak o autorskom pravu i dostavi elektroničkih dokumenata. Kako je pokazao profesor Bernt Hugenholtz iz Instituta za obavijesno pravo na Sveučilištu u Amsterdamu, knjižnice imaju problema s autorskim pravom vezano uz elektroničku dostavu dokumenata. EBLIDA je potpisala ugovor za izradu Europskog programa o autorskom pravu sa stajališta porabnika knjižnica. Od 40 knjižničnih projekata, koliko ih Europska komisija trenutačno financira, DG XIII odabrao je 12 na kojima bi pri radu moglo doći do problema s autorskim pravima. EBLIDAin bi program trebao pomoći da se uklone moguće poteškoće. EBLIDA će organizirati niz radionica u Europskoj uniji, najprije da bi knjižničare upoznala s problemi-

ma u vezi autorskoga prava, koji se mogu javiti pri dostavi elektroničkih dokumenata, a zatim i da bi za njih pronašla rješenja. Radionicama će prisustvovati knjižničari, vladini službenici i predstavnici nacionalnih žarišnih ustanova. Svakoj će radionici prisustvovati između 50 i 100 sudionika. Teme o kojima će se u radionicama raspravljati jesu:

- uvod u autorsko pravo i službe za dostavu elektroničkih dokumenata
- pregled stanja u vezi s autorskim pravima u zemlji članici
- pregled stanja u vezi s autorskim pravima u Europi
- nacionalna iskustva s elektroničkim autorskim pravom u knjižnicama
- iskustvo u međunarodnoj (europskoj) suradnji
- rasprava o mogućim rješenjima

O rezultatima svake radionice predat će se izvještaj upravnom odboru Programa. Taj će odbor utvrditi specifične probleme s kojima se susreću knjižnice pri do-

stavi elektroničkih dokumenata i započet će razgovore o mogućim rješenjima s nositeljima autorskih prava. Upravni će odbor biti odabran između članova EBLIDAE koji po mogućnosti imaju iskustva s autorskim pravom i koji su vezani uz jedan od 12 odabranih projekata iz Knjižničnog programa. Prvi će sastanak upravnoga odbora biti održan u siječnju 1995. Razgovori s nositeljima autorskih prava započet će negdje u lipnju 1995. Po jedan član upravnog odbora bit će izabran iz sljedećih grupacija:

1. sveučilišne knjižnice
2. nacionalne knjižnice
3. javne knjižnice
4. znanstvene knjižnice
5. ostali posrednici
6. profesionalni odvjetnik
7. predstavnik Europske komisije

Prve su se radionice već održale u Portugalu, u studenome i u Norveškoj u prosincu 1994. Radionice će se održavati do kraja ožujka 1995.

Izabrata i prevela A. Horvat

UNESCOV MANIFEST ZA NARODNE KNJIŽNICE 1994.

Tekst Manifesta pripremio je UNESCO u suradnji s Međunarodnom federacijom knjižničarskih društava i ustanova (IFLA) i službeno je odobren u studenome 1994. godine na sastanku Međuvladinoga savjeta UNESCOva Općega obavijesnoga programa (GIP). Izvornik na engleskom jeziku bit će objavljen u idućem broju IFLA Journal. Elektronički je tekst Manifesta dostupan na mreži IFLANET. Prijevod na hrvatski izrađen je prema primjerku teksta koji nam je u siječnju 1995. dostavila IFLA.

Sloboda, napredak i razvitak društva i pojedinaca temeljne su ljudske vrijednosti, koje se mogu ostvariti samo ako se omogući dobro obaviještenim građanima da primjenjuju svoja demokratska prava i igraju aktivnu ulogu u društvu. Stvaralačko sudjelovanje građana i razvitak demokracije ovise o zadovoljavajućem obrazovanju te slobodnom i neograničenom pristupu znanju, misli, kulturi i obavijestima.

Narodna knjižnica kao mjesni prilaz znanju osigurava osnovne uvjete za učenje kroz cijeli život, neovisno odlučivanje i kulturni razvitak pojedinca i društvenih skupina.

U ovom se Manifestu izražava UNESCOvo uvjerenje da je narodna knjižnica vitalna snaga u obrazovanju, kulturi i obavješćivanju i bitan čimbenik u gajenju mira i duhovnog blagostanja u svijesti muškaraca i žena.

IFLA UNESCO stoga potiče nacionalne i mjesne vlade da podupiru i djelatno rade na razvitku narodnih knjižnica.

Narodna knjižnica

Narodna je knjižnica mjesno obavijesno središte, koje svojim korisnicima omogućuje neposredan pristup svim vrstama znanja i obavijesti.

Službe se narodne knjižnice zasnivaju na jednakosti pristupa svima, bez obzira na dob, rasu, spol, vjeru, nacionalnost, jezik ili društveni položaj. Posebne se službe i građa moraju osigurati za one korisnike koji se iz bilo kojeg razloga ne mogu služiti redovitim uslugama i građom, na primjer za pripadnike jezičnih manjina, osobe s tjelesnim oštećenjima, bolesnike u bolnicama ili zatvorenike.

Sve dobne skupine moraju naći građu za svoje potrebe. Zbirke i službe moraju, uz tradicionalnu građu, obuhvaćati i sve odgovarajuće vrste nositelja obavijesti i suvremene tehnologije. Visoka kvaliteta i primjerenost mjesnim potrebama i uvjetima od temeljne su važnosti. Građa mora odražavati tekuća kretanja i društveni razvitak te biti pamćenjem ljudskih stremljenja i mašte.

Zbirke i službe ne smiju biti izložene bilo kakvom obliku ideološke, političke ili vjerske cenzure niti trgovačkim pritiscima.

Zadaće narodne knjižnice

Sljedeće ključne zadaće vezane uz obavješćivanje, opismenjivanje, obrazovanje i kulturu moraju biti jezgrom službi narodne knjižnice:

1. stvaranje i jačanje čitalačkih navika kod djece od rane dobi;
2. podupiranje osobnog obrazovanja za koje se odlučuje pojedinac, kao i formalnog obrazovanja na svim razinama;
3. stvaranje mogućnosti za osobni kreativni razvoj;
4. poticanje mašte i kreativnosti djece i mladih ljudi;
5. promicanje svijesti o kulturnom naslijeđu, uvažavanju umjetnosti, znanstvenih postignuća i inovacija;
6. osiguranje pristupa kulturnim izvedbama svih izvodačkih umjetnosti;
7. gajenje dijaloga među kulturama i zastupanje kulturnih različitosti;
8. podupiranje usmene tradicije;
9. osiguranje pristupa građana svim vrstama obavijesti o svojoj zajednici;
10. pružanje primjerenih obavijesnih službi mjesnim poduzećima, udrugama i interesnim skupinama;
11. olakšavanje razvitka obavijesnih vještina i kompjuterske pismenosti;
12. podupiranje i sudjelovanje u programima razvijanja pismenosti namijenjenima svim dobnim skupinama i iniciranje takvih programa, kad je potrebno.

Financiranje, pravni propisi i mreže

Usluge su narodne knjižnice u načelu besplatne.

Odgovornost je za narodnu knjižnicu na mjesnim i nacionalnim vlastima. Ona mora biti poduprta posebnim pravnim propisima i financirana od nacionalne i mjesne vlade. Knjižnica mora biti bitnom sastavnicom svake dugoročne strategije na području kulture, osiguranja obavijesti, opismenjivanja i obrazovanja.

Da bi se osigurala nacionalna knjižnična koordinacija i suradnja, u pravnim se propisima i strateškim planovima mora definirati i promicati nacionalna knjižnična mreža zasnovana na dogovorenim normiranim službama.

Mreža narodnih knjižnica mora se vezati uz nacionalne, regionalne, znanstvene i stručne knjižnice, kao i uz knjižnice škola, fakulteta i sveučilišta.

Organizacija i upravljanje

- Mora se oblikovati jasna politika, definirati ciljevi, prvenstva i službe vezani uz potrebe mjesne sredine. Narodna se knjižnica mora organizirati djelotvorno i mora održavati stručnu razinu poslovanja.
- Mora se osigurati suradnja s odgovarajućim suradnicima - na primjer, korisničkim skupinama i drugim stručnjacima na mjesnoj, regionalnoj, nacionalnoj i međunarodnoj razini.
- Službe moraju biti fizički pristupačne svim članovima zajednice. To zahtijeva prikladno smještene knjižnične zgrade, dobre prostore za čitanje i studij, odgovarajuću tehnologiju i dovoljno dugo i prikladno radno vrijeme za korisnike. To također podrazumijeva vanjske službe za korisnike koji ne mogu doći u knjižnicu.
- Knjižnične se službe moraju prilagoditi različitim potrebama zajednica u seoskim i gradskim područjima.
- Knjižničar je djelatni posrednik između korisnika i građe. Stručno obrazovanje i trajna izobrazba knjižničara prijeko su potrebni za osiguranje primjerenih službi.
- Moraju se osigurati programi za korisnike koji ne mogu doći u knjižnicu i programi za izobrazbu korisnika, kako bi se korisnicima omogućilo iskorištavanje službi i građe u cijelosti.

Provedba Manifesta

Ovime se pozivaju donosioci odluka na nacionalnim i mjesnim razinama i cijela knjižničarska zajednica, posvuda u svijetu, da provedu načela izrečena u ovom Manifestu.

Prevela A. Horvat

Iz ureda IFLAe primili smo obavijest o pokretanju akcije za pomoć sarajevskim knjižničarima. IFLA i UNESCO otvorili su bankovne račune na koje pojedinci i ustanove u svijetu mogu uputiti pomoć. Prenosimo u prijevodu tekst te obavijesti, koja se obraća i našim knjižničarima.

SOLIDARNOST SA SARAJEVSKIM KNJIŽNIČARIMA

Sarajevo je 1000 dana pod opsadom. Naši kolege u knjižnicama tog grada sučeljeni su s okrutnim posljedicama opsade i intelektualnom i stručnom izolacijom što ju je ona prouzročila. Dramatično se stanje očituje i u njihovom svakodnevnom životu u nestašici hrane i osnovnih higijenskih potrepština, pomanjkanju struje i vode zbog čestih prekida dovoda i nedostatku dovoljne količine goriva u ostrim zimama.

Prosječna mjesečna plaća knjižničara u Sarajevu iznosi do dva US dolara; kubični metar drva za grijanje košta 500 US dolara. Pučanstvo ovoga ranjenoga grada nema novaca za drva niti za ostale osnovne životne potrebe.

Mi, zato, apeliramo na solidarnost knjižničara u svijetu da ublaže teške uvjete naših kolega u Sarajevu. Vaša će donacija omogućiti da 150 knjižničara sa svojim obiteljima bolje podnesu ratne nedaće, ali će pomoći i revitalizaciji kulturnog života tog opsjedanog grada, kojemu su knjižničari uvijek uvelike doprinosili.

Sve će se donacije ravnomjerno podijeliti knjižničarima u Sarajevu uz pomoć mjesnog ureda predstavnika UNESCOa i Društva bibliotekara Bosne i Hercegovine.

Molimo da donacije uputite uz navođenje šifre 416 BIH "Solidarity with librarians":

a) čekom na UNESCO adresirano na:

The Director,
Division of General Information Programme, UNESCO,
1, rue Miollis, 75732 PARIS Cedex 15, France

b) bankovnim prijenosom na račune UNESCOa

1. 949-1-191558 Chase Manhattan Bank N.A. International Money Transfer Division,
1 New York Plaza, 5th Floor, NEW YORK, NY 10015, USA
2. 00037291180, Clé RIB 58, Code banque 30003; code guichet 03301, Société générale, Agence Paris-Saint Dominique,
106, rue Saint-Dominique, 75007 PARIS, France (za francuske franke)

na račun IFLAe

1. 51 36 38 911 ABN-AMRO NV, The Hague, Netherlands

NOVOSTI IZ EDICIJE LUKOM

UPRAVO IZAŠLO IZ TISKA!

Biblioteka LEKTIRA:

RANKO MARINKOVIĆ: RUKE

najpoznatija zbirka pripovjedaka velikana hrvatske književnosti
pogovor: BRANKO MALEŠ, književni kritičar i pisac srednje generacije
format knjige A5, 196 stranica, meki pojačan uvez, plastificirane korice
nabavna cijena za škole, biblioteke i narodna sveučilišta: 85,00 kuna

U TISKU:

Biblioteka PINOCCHIO:

ZDENKA ĐERĐ: ČAROLIJE LUTKARSTVA

priručnik i zbornik dramskih tekstova za amatersko lutkarsko kazalište
Sve o lutkarstvu - od formiranja grupe i početnih vježbi do izbora tek-
stova i stvaranja lutaka i same predstave - namijenjen nastavnicima i
budućim voditeljima malih amaterskih lutkarskih družina
svibanj 1995.
pretplatna cijena: 75,00 kuna

U PRIPREMI:

Biblioteka LEKTIRA:

RANKO MARINKOVIĆ: KIKLOP

antologijski roman hrvatske književnosti
srpanj 1995.
pretplatna cijena: 130,00 kuna

EDICIJA LUKOM VAM NUDI!

Ranko MARINKOVIĆ: GLORIJA - antologijska drama hrvatske književnosti - nabavna cijena: 55,00 kuna

Ognjen BOJADŽISKI: KRONOLOGIJA OHRIDSKE ARHIEPISKOPIJE - popularno napisana povijest Makedonaca i Makedonije i kroz
nju povijest kršćanstva na Balkanu počam od Justiniane Prime, prve kršćanske biskupije, kojoj su pripadali i tadašnji gradovi Dalmatinskog temata - knjiga
koja objašnjava razloge za autokefalnost Makedonske pravoslavne crkve - izdavač: Zajednica Makedonaca u Republici Hrvatskoj, Zagreb
nabavna cijena: 90,00 kuna

TOŠO DABAC: ZAGREB TRIDESETIH GODINA - mala luksuzna fotomonografija sa 100 najpoznatijih reprodukcija velikoga fotografa - pred-
govor: Peter Knapp i Želimir Košćević - izdavač: Arhiv TD i Naša djeca, Zagreb - nabavna cijena: 80,00 kuna

OTOK RAB, HRVATSKA - mala kulturološka monografija otoka kroz čiju se povijest u malome prelamala povijest Hrvatske - 100 kolor snimaka, tekst:
Mirjana Šigir - izdavač: EHO, Rab - nabavna cijena: 80,00 kuna

LUKOM d.o.o. 41000 Zagreb, Dragice Hotko 6. tel. / fax: 01 / 61 40 10 žiro-račun: 30101-603-24214

NARUDŽBENICA

Ovime neopozivo naručujemo:

1. Ranko MARINKOVIĆ: RUKE	primjeraka
2. Ranko MARINKOVIĆ: GLORIJA	primjeraka
3. Ranko MARINKOVIĆ: KIKLOP	primjeraka
4. Zdenka ĐERĐ: ČAROLIJE LUTKARSTVA	primjeraka
5. O. BOJADŽISKI: KRONOLOGIJA OHRIDSKE ARHIEPISKOPIJE	primjeraka
6. Tošo DABAC: ZAGREB TRIDESETIH	primjeraka
7. Mirjana ŠIGIR: OTOK RAB, HRVATSKA	primjeraka

I izjavljujemo da nam knjige služe kao osnovno sredstvo.

ADRESA NARUČITELJA:

Potpis odgovorne osobe

Pečat ustanove

Kolegica Laila Vejzović, knjižničarka na Sveučilištu u državi Washington u SAD, provela je četiri mjeseca u 1992. godini u Hrvatskoj, kao Fulbrightov stipendist. I to kratko vrijeme bilo je dovoljno da sazna o štetama nanesenim knjižnicama i nakon povratka u SAD o tome napiše članak, koji je objavljen u časopisu *Special libraries* 1993. godine. Sadržaj članka ponukao je dobročinitelja, koji želi ostati anonimn, da kolegici Vejzović ponudi 10 osobnih računala kao pomoć namijenjenu hrvatskim knjižnicama. Kolegica Vejzović uspjela je osigurati prijevoz donacije do Zagreba (uglavnom zahvaljujući pomoći naših iseljenika), a nakon dovršenih carinskih formalnosti, računala će biti upućena na svoja krajnja odredišta, u Znanstvenu knjižnicu u Zadru i u Gradsku i sveučilišnu knjižnicu u Osijeku.

NAKLADNIČKA DJELATNOST

■ Prošla 1994. godina protekla je bez ijednoga objavljenog naslova u nakladi HBD-a, ali unatoč tome u intenzivnom radu uredništva na pripremanju nekih novih izdanja. Osnovni su razlozi takvog stanja izloženi u uredničkom izvještaju na 29. skupštini HBD-a.

Neosporna je činjenica da se uredništvo suočilo s nizom teškoća, koliko uobičajenih za nakladništvo toliko i novih i karakterističnih za ovo razdoblje. To su u prvom redu otežani načini financiranja, koji se očituju u postupnim prekidima s dosadašnjim isključivim načinom financiranja putem državnih fondova, ali i nedovoljno razvijene ili upoznate mogućnosti drugih oblika financiranja ili sponzoriranja, premala tržišna i kupovna moć koja onemogućuje tržišno održavanu nakladničku djelatnost. Izvjesno je da sa svim

tim problemima HBD dijeli trenutačnu tešku sudbinu malih nakladnika, promicatelja stručne literature koji očito još dugo neće moći sami sebe izdržavati.

U 1994. godini nije objavljen natječaj Ministarstva kulture i prosvjete za potporu izdavaštvu, pa se pripremljeni rukopis prijevoda ISBD(A) izdaje u sunakladništvu s Nacionalnom i sveučilišnom bibliotekom. Očito je da će i sunakladništvo biti jedno od rješenja za HBD, jer i neke druge pripremane rukopise namjeravamo tako objaviti. Potpora Ministarstva kulture, a i Ministarstva znanosti u 1995. godini vjerojatno neće biti dostatna za objavljivanje pojedinih publikacija.

Zbog toga će HBD morati potražiti nove načine financiranja svojih izdanja. Tom pitanju treba pridati veliku pozornost, kako bi

se uspjelo sačuvati tu vrlo važnu djelatnost Društva, sačuvati samostalnost i integritet nakladništva, ali i obnoviti, proširiti i profilirati nakladničku politiku. Problem se financiranja nametnuo kao osnovni, pa je u ovom trenutku prekrpio probleme oko prikupljanja, sređivanja i uređivanja rukopisa, kao i oblikovanja nakladničkog programa, koji je češće uvjetovan financijskim mogućnostima, a manje svjesnim opredjeljenjima u programskoj politici.

Jedno je od značajnih pitanja i problem raspačavanja i oglašavanja, kako bi se proširio krug čitatelja i kupaca.

Članovi HBD-a o novim su izdanjima obaviješteni u *Novostima* HBD-a, a u ovom broju objavljujemo popis svih naslova koji se još mogu nabaviti.

NASLOVI KOJI SE MOGU NABAVITI

BADURINA, Anđelko. Iluminirani rukopisi u gradu Korčuli. Zagreb : Hrvatsko bibliotekarsko društvo, 1974. 75 str., 16 listova s tablama ; 24 cm. (Izdanja Hrvatskoga bibliotekarskog društva ; knj. 7).

20,00 kn

DIRINGER, David. Povijest pisma. Zagreb : Hrvatsko bibliotekarsko društvo, 1991. 111 str. : ilustr. ; 24 cm. (Izdanja Hrvatskoga bibliotekarskog društva ; knj. 25). ISBN 86-80745-04-9

50,00 kn

GALIĆ, Pavao. Povijest zadarskih tiskara. Zagreb : Hrvatsko bibliotekarsko društvo, 1979. 93 str., 16 str. s tablama ; 24 cm. (Izdanja Hrvatskoga bibliotekarskog društva ; knj. 18).

50,00 kn

HORVAT, Aleksandra, Dorica Blažević. Bibliografija radova dr. Eve Verone. Zagreb : Hrvatsko bibliotekarsko društvo : Nacionalna i sveučilišna biblioteka, 1986. 19 str. ; 21 cm.

15,00 kn

ISBD(A) : međunarodni standardni bibliografski opis starih omeđenih publikacija (antikvarnih). 1. izd. hrvatskoga prijevoda (prema 2. prerađenom izd. izvornika). Zagreb : Hrvatsko bibliotekarsko društvo : Nacionalna i sveučilišna biblioteka, 1995. (Povremena izdanja Hrvatskoga bibliotekarskog društva. Nova serija ; knj. 1). ISBN: 953-6001-02-0

ISBD(NBM) : međunarodni standardni bibliografski opis neknjižne građe. Prerađeno izd. Zagreb : Hrvatsko bibliotekarsko

društvo, 1993. 93 str. ; 30 cm. (Povremena izdanja Hrvatskoga bibliotekarskoga društva ; knj. 10). ISBN 953-6001-01-2

50,00 kn

ISBD(S) : međunarodni standardni bibliografski opis serijskih publikacija. Prerađeno izd. Zagreb : Hrvatsko bibliotekarsko društvo : Zavod za informacijske studije Filozofskoga fakulteta, 1992. VII, 98 str. ; 30 cm. (Povremena izdanja Hrvatskoga bibliotekarskoga društva ; knj. 9). ISBN 86-80745-05-7

50,00 kn

LINE, Maurice, Stephen Vickers. Univerzalna dostupnost publikacija : (UAP) : program poboljšavanja nacionalne i međunarodne dobave i snabdijevanja publikacijama. Zagreb : Hrvatsko

bibliotekarsko društvo, 1989. 92 str. ; 24 cm. (Izdanja Hrvatskoga bibliotekarskog društva ; knj. 24). ISBN 86-80745-01-4:

50,00 kn

MALBAŠA, Marija. Povijest tiskarstva u Slavoniji. Zagreb : Hrvatsko bibliotekarsko društvo, 1978. 146 str. : faks. ; 24 cm. (Izdanja Hrvatskoga bibliotekarskog društva ; knj. 16)

50,00 kn

ROWLEY, Jennifer E. Elektro-ničko računalo u biblioteci. Zagreb : Hrvatsko bibliotekarsko društvo, 1984. 104 str. : graf. prikazi ; 24 cm. (Izdanja Hrvatskoga bibliotekarskog društva ; knj. 21)

50,00 kn

SMJERNICE za primjenu ISBD-a na opis sastavnica. Zagreb : Hrvatsko bibliotekarsko društvo : Zavod za lingvistiku Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu,

1989. X, 25 str. ; 29 cm. (Povremena izdanja Hrvatskoga bibliotekarskog društva ; knj. 7). ISBN 86-80745-02-2

50,00 kn

UNIMARC : format za univerzalno strojno čitljivo katalogiziranje = (Universal MARC format). 1. izd. hrvatskoga prijevoda (prema prerađenom 2. izd.). Zagreb : Hrvatsko bibliotekarsko društvo, 1986. 170 str. ; 29 cm. (Povremena izdanja Hrvatskoga bibliotekarskog društva ; knj. 6)

50,00 kn

VERONA, Eva. Pravidnik i priručnik za izradbu abecednih kataloga. Zagreb : Hrvatsko bibliotekarsko društvo. 2 sv. ; 25 cm

Dio 1: Odrednice i redalice. 2. izmijenjeno izd. 1986. 417 str. (Posebno izdanje / Hrvatsko bibliotekarsko društvo ; knj. 5)

150,00 kn

Dio 2: Kataložni opis. 1983. 691 str. (Posebna izdanja / Hrvatsko bibliotekarsko društvo ; knj. 4)

150,00 kn

VERONA, Eva. Prinosi povijesti Akademijine knjižnice (sadašnje Nacionalne i sveučilišne biblioteke u Zagrebu) : 1814-1874. Zagreb : Hrvatsko bibliotekarsko društvo, 1987. 69 str., 4 str. s tablama ; 24 cm. (Izdanja Hrvatskoga bibliotekarskog društva ; knj. 22)

50,00 kn

WOUNDED libraries in Croatia / editors Tatjana Aparac-Gazivoda, Dragutin Katalenac. Zagreb : Croatian Library Association, 1993. 58 str. : ilustr. ; 24 cm. (Posebna izdanja = Publications / Hrvatsko bibliotekarsko društvo ; vol. 6.) ISBN 953-6001-00-4

■ Publikaciju *Wounded Libraries in Croatia* poslali smo na brojne adrese uglednih knjižničnih časopisa, institucija i pojedinaca u svijetu i u Hrvatskoj. Brojni medijski odjeci u nas uglavnom su nam poznati, pa ćemo izvjestiti samo o nekim napisima iz inozemstva.

U časopisu *Feliciter* kanadskog knjižničnog udruženja (CLA) objavljen je prikaz gospođe Kathy Lea, ravnateljice Buchanan Library and Lethbridge Community College u Lethbridgeu, Alta. U prikazu se ističe da, unatoč strašnim pojedinostima izloženima na nevelikom broju stranica, knjiga izaziva u čitateljima plemenite emocije protiv ratnog nasilja. Gospođa Lea drži da je knjiga opremom, profesionalnim prikazom detalja (kazalom mjesta, zemljovidom, sažetim opisom knjižnica prije razaranja, fotografijama) i kvalitetnim engleskim prijevodom zaslužila visoke ocjene i dosegla najviše IFLA-ine

norme. Pohvalu nalazi za objektivno izlaganje građe, koje se dobro dopunjuje s razumljivim nacionalnim i emotivnim nabojem, ostavljajući ipak čitatelju da sam prosuđuje, bez nasilnih zaključaka koji bi se mogli doživjeti kao politička ili ideološka promidžba. Na kraju, preporučuje knjigu međunarodnim knjižničnim udruženjima, studentima političkih znanosti, etnolozima, svim humanistima, etničkim skupinama i dobrovoljnim skupinama za pomoć, žaleći jedino zbog male naklade u kojoj je objavljena. Tako pozitivna recenzija utjecala je očito na uvrštavanje ovog prikaza u *Feliciter*, koji inače isključivo objavljuje recenzije kanadskih priručnih i stručnih knjiga iz knjižničarstva.

U *College & Research Libraries News* vol. 8 (september 1994) objavljen je kraći prikaz knjige, popraćen fotografijom porušene dubrovačke knjižnice "Grad". Nabra-

jajući najstrašnija razaranja knjižnica i knjiga, recenzent naziva publikaciju depresivnim katalogom bibliocida, utješeno jedino spoznajom da su mnoge zbirke ipak bile spašene pravodobnom evakuacijom i nadom da će mnoge biti obnovljene velikodušnim donacijama.

Iz Hoover Institution on war, revolution and peace (Stanford, California) predsjednica HBD-a je obaviještena da će prikaz knjige biti objavljen u godišnjim novostima (*SEES Newsletter*) za 1995. godinu.

■ U časopisu *International cataloguing and bibliographic control* vol. 23 (october/december 1994) objavljen je u rubrici *Novosti i događaji* bibliografski podatak o izlasku iz tiska hrvatskog prijevoda ISBD(NBM).

T. Nebesny

VIJEĆE ZA KNJIŽNICE HRVATSKE

U Karlovcu je 14. studenoga 1994., na poticaj Gradske knjižnice 'Ivan Goran Kovačić' i Koordinacijskoga odbora za narodne knjižnice, a u povodu Mjeseca knjige '94. i obnove u ratu oštećene Gradske knjižnice, u njenim prostorijama održana svečana

sjednica Vijeća za knjižnice Hrvatske. Uz članove Vijeća na sjednici su bili članovi Izvršnoga odbora Hrvatskoga bibliotekarskoga društva, predstavnici matičnih službi te predstavnici Ministarstva za kulturu i gradske uprave Karlovca. Prije početka sjednice ravna-

telj Gradske knjižnice, gospodin Ivan Jurković, pokazao je okupljenim gostima obnovljenu zgradu knjižnice. Za one od nas, koji su knjižnicu vidjeli prije dvije godine, kad su na prozorskim okvirima razbijena stakla bila prekrivena askama, a otvori u zidovima gru-

bo zazidani ciglom, promjena je bila posebno ugodna. Cijela je knjižnica ponovno ostakljena, popravljeno je krovništvo, obnovljeni su ulazi, opremljen je i uređen oštećeni dječji odjel. Popravljen je i bibliobus koji se u danima napada na grad našao pred knjižnicom i bio oštećen. Sredstva za obnovu priskrbili su grad Karlovac i Ministarstvo za kulturu, a svotu od 10.000 DEM za popravak bibliobusa dala je Županija. Obnovljena je i uređena i čitaonica u središtu Karlovca, koja je također bila oštećena. Gospodin Zvonko Pozderac, zamjenik karlovačkoga gradonačelnika, u pozdravnom je govoru na sjednici posebno istaknuo da

je u knjižnicu upisano 10.000 članova, a taj broj itekako opravdava ulaganje gradskoga poglavarstva u njezinu obnovu. Gospodin Ivan Jurković, u svojem je suzdržanom i lijepom govoru, podsjetio na stradanja Karlovca u ratu i štetu koja je nanesena kulturnim ustanovama, a posebno knjižnici te nabrojio kulturna zbivanja koja su ove godine unatoč svemu održana u knjižnici. Na sjednici su govorili i dr. Aleksandar Stipčević, predsjednik Vijeća za knjižnice, mr. Dubravka Kunštek, predsjednica HBDa, dr. Josip Stipanov, zamjenik ravnatelja NSB te predstavnici matičnih službi iz Bjelovara, Gospića, Osijeka, Rijeke, Si-

ska, Varaždina, Zadra i Zagreba, koji su izvijestili o obnovi knjižnica u svojim regijama. Posebno je istaknuta činjenica da je odgovornost za obnovu uglavnom prepuštena organima lokalne uprave te da ne postoji jedinstvena strategija obnove i razvitka mreže knjižnica u Hrvatskoj. Gospođa Anka Katić-Crnković, ravnateljica Knjižnica grada Zagreba, obavijestila je prisutne o inicijativi za osnivanje udruge gradskih knjižnica u Republici Hrvatskoj. Sudionici sjednice razgledali su Dubovac i posjetili Karlovačku pivovaru, gdje je za njih priređen i ručak.

A. Horvat

IZ KNJIŽNICA

Gradska knjižnica Zagreb preselila u Starčevićev dom

Nakon 57 godina "podstanarstva" u Novinarskom domu na Rooseveltovu trgu, na samo 800 četvornih metara, grad Zagreb je Gradskoj knjižnici dodijelio zgradu na Starčevićevom trgu 6, za posudbeno-informativni odjel s čitaonicama i zbirka, odjele nabave i obrade te glazbeni odjel, a na broju 4 prostore za dječji odjel. U novouređenom prostoru Starčevićeva doma, na oko 2.500 četvornih metara smjestit će se 300.000 svezaka, a zadržat će se postojeći dislocirani depoi. Novi će prostor omogućiti pružanje kvalitetnijih usluga korisnicima i bolju prezentaciju i zaštitu građe.

Knjižnica je preseljena prema selidbenom programu od četiri faze. Prva faza bila je priprema građe i razrada programa, druga pakiranje i signiranje paketa. Treća je faza samo fizičko preseljenje, koje je trajalo od 19. rujna do 12. listopada 1994. godine, kada je preseljeno 13.913 paketa knjižne građe, 2.619 kutija ostale građe i raznog materijala te namještaj. Četvrta faza, smještaj građe na police, sređivanje knjižnice i organizacija u samom prostoru, još je u tijeku, kao i samo opremanje knjižnice. Istovremeno dovršavaju se poslovi revizije fondova i kataloga, a valja napomenuti da je cijelo vrijeme selidbe Gradska knjižnica obavljala i redovite poslove i obveze

središnje matične narodne knjižnice u gradu Zagrebu i Županiji.

Lj. Sabljak

Otvorena Središnja knjižnica Albanaca u Republici Hrvatskoj

U Knjižnici i čitaonici 'Bogdan Ogrizović' u Zagrebu, otvorena je 28. studenoga 1994. godine Središnja knjižnica Albanaca u Republici Hrvatskoj. Nazočnima na otvorenju prigodnim su se riječima obratili g. Mensur Gjergjizi, predsjednik Zajednice Albanaca u Republici Hrvatskoj, predstavnik albanskog veleposlanstva u Republici Hrvatskoj, dr. Đurđa Mesić, predstavnica Nacionalne i sveučilišne biblioteke, koja je vodila brigu o tom projektu, dr. Aleksandar Stipčević, predsjednik Vijeća za knjižnice Hrvatske, mr. Miroslav Kiš, saborski zastupnik za nacionalne manjine i g. Ljubomir Antić, predsjednik saborskog Odbora za ljudska prava.

Početni fond knjiga na albanskom jeziku osigurala je Zajednica Albanaca u Republici Hrvatskoj. Zbirka sadrži 485 knjiga, od kojih je 150 novih kupljeno u Tirani, a ostale su darovali pojedinci, pripadnici Zajednice. Na policama nove knjižnice našle su se knjige za različite korisnike, od slikovnica za djecu do znanstvenih knjiga: rječnici, gramatike, povijesne knjige, knjige iz psihologije, religi-

je, etnologije, beletristika, školski udžbenici, pa i primjerak priručnika za Microsoft Windows, naravno na albanskom jeziku, što govori o suvremenosti zbirke.

Već više od tri godine u Hrvatskoj djeluju središnje knjižnice za manjinske zajednice (Čehe, Mađare, Talijane, a odnedavno i za Slovence), koje prikupljaju literaturu, izrađuju svoje biltene i brinu se o potrebama za knjigom određene nacionalne zajednice na području cijele države. Knjižnica za manjinske zajednice osniva se onda kad zajednica broji više od 5.000 pripadnika. Zajednica Albanaca u Republici Hrvatskoj, prema popisu stanovništva iz 1991. ima 12.032 pripadnika; u Zagrebu živi oko 3.000 Albanaca.

Lj. Radović

Hrvatska postala članicom međunarodne udruge IBBY

Osnutkom Hrvatskoga centra za dječju knjigu u Gradskoj knjižnici u Zagrebu potaknut je niz djelatnosti oko sređivanja raznovrsnih zbirki literature te osmišljavanja djelatnosti i programa rada. Konceptiju rada Centra osmislila je stručna suradnica Matične službe Knjižnica grada Zagreba, Ranka Javor, o čemu je izvijestila i novoosnovani Nacionalni odbor za dječju knjigu, u koji su uz knjižničare uključeni autori dječjih knjiga (pisci i ilustratori), teoretičari

književnosti za djecu, pedagozi i nakladnici. Odbor treba pomagati Centru u razvijanju djelatnosti i poticati nakladništvo i književnost za djecu i mladež. Sve su aktivnosti dobile potporu ravnateljice Knjižnica grada Zagreba, gospođe Anke Katić-Crnković i gospođe Ljiljane Sabljak, voditeljice Gradske knjižnice, čijim je zalaganjima osigurana novčana potpora za rad Centra, koju pružaju Ministarstvo kulture i Gradski sekretarijat za prosvjetu, kulturu i znanost.

U srpnju 1994. podnesen je zahtjev za članstvo u međunarodnoj udruzi IBBY (International Board on Books for Young People). Zahtjev je razmatran na sastanku Izvršnog odbora udruge IBBY u Sevilji, u listopadu prošle godine. Hrvatska je članicom udruge IBBY postala 1. siječnja 1995. godine, a Hrvatski centar za dječju knjigu sada je Hrvatska sekcija IBBYja. IBBY je osnovan s ciljem da poveže ljude iz cijeloga svijeta, koji se na različite načine bave knjigom za djecu, da potiče stvaranje dobre knjige visokih književnih i umjetničkih dometa, kao i istraživačke radove i programe i projekte za promicanje knjige i čitanja. Za Hrvatsku ovo članstvo znači mogućnost promicanja domaće dječje knjige i nakladništva u svijetu i mogućnost kandidiranja za Andersenovu nagradu. Nagrada se dodjeljuje svake druge godine i najznačajnija je svjetska nagrada na području dječje knjige, pa je nazivaju i 'Mali Nobel'.

R. Javor

Seminar za pripravnike u Zagrebu

Matična služba Knjižnica grada Zagreba povremeno organizira seminare za pripravnike iz narodnih knjižnica Zagreba i Županije zagrebačke (ranije zagrebačka regije). Veoma su korisni djelatnicima koji dolaze na rad bez ikakve prethodne knjižničarske naobrazbe, a pokazalo se da nisu sasvim suvišni niti onima s dodiplomskim studijem bibliotekarstva jer su primjereni konkretnoj praksi zagrebačkih narodnih knjižnica. Zbog relativno malog broja polaznika, program se ne dijeli prema stupnjevima školske spremne, nego nastoji svima dati jednaka temeljna znanja, bez obzira na to polaze li ga kandidati za zvanje knjižničara, višeg knjižničara ili biblioteka-

ra. U novije vrijeme program sadrži sljedeće (u zagradama je naveden broj školskih sati):

- 1) narodna/pučka knjižnica - opći uvod (2)
- 2) nabava knjižnične građe (3)
- 3) osnove katalogizacije (s inventarizacijom) (10)
- 4) osnove klasifikacije (9)
- 5) informacijska služba i organizacija posudbe (4)
- 6) animacija i promicanje djelatnosti (1)
- 7) organizacija rada i poslovanje dječjih odjela (2)
- 8) demonstriranje primjene računala u knjižnici (1)
- 9) dodatni program: posjet Gradskoj knjižnici i razgledavanje bibliobusa

Predavači su stručni djelatnici Knjižnica grada Zagreba. Seminari se održavaju u Knjižnici Božidara Adžije na Trgu kralja Petra Krešimira IV. Prosječno prisustvuje petnaestak polaznika. U 1994. godini, zbog velikog interesa, seminar se održao u dva termina, od 6. do 10. lipnja i od 28. studenog do 2. prosinca, a osim djelatnika iz narodnih knjižnica, u drugom je terminu bilo i polaznika iz školskih i specijalnih knjižnica, iako se za školske knjižničare organiziraju posebni seminari.

A. Malnar

Uz 110. obljetnicu opstojnosti Knjižnice i čitaonice u Križu : u povodu otvorenja preuređene knjižnice i čitaonice

LIBER MEMORABILIUM, iliti Spomenica crkve sv. Križa, koja se od 1787. godine vodila na latinskome jeziku, navodi podatke o prvom spomenu čitaonice u Križu: "Spomenuti imadem, da u mjestu Križu imade i 'Čitaonica' sa njezinom Knjižnicom, koja postoji od godine 1884., a svrha društva čitaonice jest: čitanje novina, časopisa i knjiga te priređivanje društvenih zabava. Promijenjena joj pravila budu iznova potvrđena po vis. kralj. zemaljskoj vladi u Zagrebu 17. ožujka 1888. br. 46 528."

Uz podružnicu Gospodarskog društva, čitaonica s knjižnicom kao središnja kulturna ustanova zacijelo je najstarija u Križu. Sljedeći duh vremena, koji je utemeljenjem hrvatskih čitaonica pridonosio općoj kulturnoj moderniza-

ciji Hrvatske krajem 19. stoljeća, čitaonica je primarno djelovala na prosvjećivanju svekolikog pučanstva Križa i okolice. Njezina prva pravila napisana su još 1883. godine, a 19. siječnja 1884. upućena su u Zagreb na odobrenje. Kraljevska hrvatsko-slavonsko-dalmatinska vlada potvrdila ih je 17. svibnja 1884. godine pod nazivom Pravila o radu čitaonice u Križu pod Obedom. Za Upravljajući odbor čitaonice svoje su potpise na Pravila stavili Franjo Seć, Zdienek Tomiček i Vojslav Kempf. Samim činom osnivanja čitaonice s knjižnicom preuzima funkciju kulturnog prosvjećivanja nabavom novina, časopisa i knjiga, poglavito hrvatskih spisatelja od Augusta Šenoae do Gjura Stjepana Deželica, koje su u to vrijeme plijenile pozornost obrazovanih građana Križa. Čitaonica je istodobno bila zborište raznolikih kulturnih pregnuća i jezgra stvaranja Pjevačkog društva 'Eugen Kumičić' kao rodoljubnog, kulturnog društva u kojem su upravo djelatni članovi knjižnice pokretali cjelokupni kulturni i prosvjetni život. U svojem gotovo neprekinutom radu, osim za trajanja Drugoga svjetskog rata, kad je jedan dio fonda knjiga bio pohranjen u kući Luke Posavca i drugih građana, čitaonica je očuvala duh tradicije i vizije svojih utemeljitelja. Današnja knjižnica i čitaonica, koja djeluje u sastavu Narodnog sveučilišta Ivanić-Grad, posjeduje preko 12.000 svezaka knjiga, mnoštvo časopisa i novina i ustrajno promiče kulturu čitanja. Ukupno je učlanjeno 408 korisnika, 242 na dječjem odjelu i 166 na odjelu za odrasle. Književne večeri, promocije novih knjiga, javna predavanja, izložbe i tribine, sastavni su dio kulturno-animacijskih djelatnosti. Pritom svakako valja izdvojiti organizaciju Badalićevih dana u mjesecu lipnju, koju Narodno sveučilište već niz godina tradicionalno upriličuje u spomen na znamenitog slavista rođenog u ovom kraju.

Otvorenje nove knjižnice i čitaonice u Križu, 27. listopada 1994. godine u prostoru Doma kulture 'Josip Badalić', uistinu je bio izniman kulturni događaj za Križ. Ritjetko se, naime, danas u Hrvatskoj može koja knjižnica pohvaliti da je adaptirana i posve uređena isključivo financijskim sredstvima lokalne samouprave i županijskih vlasti. Stoga je iskazana briga jav-

nih vlasti Općine Križ u suradnji s Narodnim sveučilištem oko daljnjeg promicanja modernizacije knjižnice pouzdani smjer za decentralizacijsku kulturnu politiku primjerenu regionalnim posebnostima Hrvatske. U prigodnom kulturnom programu, kojim je obilježeno otvorenje knjižnice, izložene su monotipije Ljerke Njerš iz ciklusa *Hrvatske teme* i održana književna večer na kojoj je, u povodu izlaska novoga izdanja *Glorije*, sudjelovao Ranko Marinković, o čijem je djelu govorio dr. Branko Hećimović iz Zavoda za teatrologiju.

Svečanosti otvorenja bili su nazočni brojni ugledni kulturni i javni djelatnici, među kojima i dr. Ive Mažuran, potpredsjednik Matice hrvatske, koja je bila pokrovitelj cjelokupnog programa, general pukovnik Zvonimir Červenko kao izaslanik Predsjednika Republike, Ivan Lacković Croata, koji je knjižnici poklonio umjetnički plakat, dr. Igor Gostl iz Leksikografskog zavoda 'Miroslav Krleža', gospođa Ankica Janković iz Ministarstva prosvjete i kulture te dr. Tatjana Aparac-Gazivoda s Katedre za bibliotekarstvo. Otvorenju je u ime Hrvatskoga bibliotekarskog društva prisustvovala njegova predsjednica, mr. Dubravka Kunštek.

Ž. Paić

Skupština NSBDH-a

Na redovnoj skupštini Nezavisnog sindikata bibliotečnih djelatnika Hrvatske (NSBDH), održanoj 11. studenog 1994. godine, izabrano je novo vodstvo sindikata, pa je nova predsjednica Republičkog odbora, središnjeg izvršnog tijela, Đurđica Šutić (Knjižnice grada Zagreba), a njezina zamjenica Sanja Mikačić (Knjižnica Medveščak).

Prema postojećim podacima iz 1993. godine, NSBDH broji oko 1200 članova i to iz Nacionalne i sveučilišne biblioteke, Knjižnica grada Zagreba, Knjižnice Medveščak, Knjižnice "Marin Držić", Knjižnice "Bogdan Ogrizović", Knjižnice "Vladimir Nazor" (Zagreb), Knjižnice "Metel Ožegović" iz Varaždina, Knjižnice i čitaonice Čakovec, Knjižnice Petra Preradovića iz Bjelovara i Gradske knjižnice Split (sa četiri podružnice).

Republički odbor nije održao sastanak nakon redovne skupštine, ali je upoznat sa svim zbivanjima

važnim za bibliotečne djelatnike. Osnovno je postojanje dvaju zakona koji se odnose na djelatnike u knjižnicama: Zakona o plaćama državnih službenika i namještenika u javnim službama i Zakona o službenicima i namještenicima u jedinicama lokalne samouprave.

Prvi je zakon izglasan 3. listopada 1994., a odnosi se samo na djelatnike NSB-a. Njime se uspostavlja novi sustav plaća uvođenjem platnih razreda. Zakon donosi tablicu platnih razreda (ima ih 26) i koeficijentata i određuje od kojeg do kojeg platnog razreda dolazi pojedina stručna sprema. Stručno bibliotečno osoblje svrstano je u sljedeće platne razrede:

- SSS - knjižničar - od 20. do 16. razreda
- VŠS - viši knjižničar - od 17. do 14. razreda
- VSS - bibliotekar - od 15. do 13. razreda
- viši bibliotekar - od 13. do 10. razreda
- bibliotekarski savjetnik - od 9. do 6. razreda
- ravnatelj NSB-a - od 3. do 2. razreda

Nakon petogodišnjeg radnog staža, moguć je prijelaz u viši platni razred unutar predviđenog smještaja. Svi platni razredi i pripadajući koeficijenti objavljeni su u *Narodnim novinama* br. 74/1994.

Donošenje Zakona o službenicima i namještenicima u jedinicama lokalne samouprave još očekujemo (prošao je tek prvo čitanje na Saboru), a on se odnosi na sve knjižnice koje se financiraju iz lokalnog proračuna. Tek nakon donošenja tog zakona, NSBDH može stupiti u pregovore s Ministarstvom kulture.

Budući da će nam dobro doći svaka sugestija, ovim putem zahvaljujemo na pomoći HBD-u i pozivamo sve bibliotekare i stručna bibliotekarska tijela da nam se obrate sa svojim problemima i prijedlozima.

Đ. Šutić

Djelatnosti Dječjeg odjela Gradske knjižnice Knjižnica grada Zagreba

Djelatnici Dječjeg odjela Gradske knjižnice Knjižnica grada Zagreba, mr. Loris Bučević-Sanvincenti i Silko Štefančić, prisustvovali su stručnom savjetovanju o

dječjem knjižničarstvu u Gradskoj biblioteci Rijeka, 10. studenog 1994. godine, u povodu obilježavanja Mjeseca hrvatske knjige '94 i otvaranja dječje knjižnice na novoj lokaciji. Tema njihova izlaganja bila je: Diseminacija obavijesti u dječjim odjelima pučkih knjižnica glede korištenja knjižnične građe na različitim medijima. Na iskustvu Dječjeg odjela Gradske knjižnice KGZa izloženi su modeli širenja i prenošenja obavijesti. Građa u fondovima Dječjeg odjela konvencionalna je: knjiga i ostala građa zabilježena na papiru te nekonvencionalna građa: audio i video kasete, software, tj. kompjutorska građa i CD. U izlaganju se nije govorilo o igračkama, slikama i ostaloj nekonvencionalnoj građi u knjižnici.

Koristeći se Shannon-Weaverovim obrascem za komunikacijski lanac izloženo je sljedeće: stručni su djelatnici Dječjeg odjela izvor informacija, a komunikacijski kanal predstavljaju djelatnici u osnovnim školama, dječjim vrtićima, narodnim knjižnicama, izdavači, odgajatelji u dječjim domovima, novinari na radiju, TV, tiskovinama te djelatnici u ostalim kulturnim institucijama. Posljednja karika ovog komunikacijskog lanca jesu primatelji informacija, a to su korisnici, odrasli i djeca. Elaborirana su dva modela kojima se upućuju obavijesti korisnicima indirektnim i direktnim putem.

Obavijesti koje se indirektno upućuju korisnicima preko posrednika, stručnih djelatnika knjižnica ili ustanova, obavijesti su iz centralizirane nabave i obrade, Hrvatskog centra za dječju knjigu, Informativnog utorka, edukacije, izrađenih sekundarnih publikacija/tiskovina (anotacija, biltena, bibliografija, letaka, kalendara godišnjica i sl.). Informacije koje se direktno upućuju korisniku akcije su i programi: Korak po korak do oporavka (nacionalni program), Kviz za djecu i mladež (internacionalni program), Multi-medija, promotivno-obrazovne izložbe te niz pedagoško-animatorskih djelatnosti. Djelatnici Dječjeg odjela nadaju se da su izlaganjem tih obavijesti pridonijeli da se funkcije i tendencije suvremenih informativnih službi sagledaju u novom svjetlu.

L. Bučević-Sanvincenti

Kronologija postojanja i rada Multimedijskog centra Dječjeg odjela Gradske knjižnice u Zagrebu : 1984. - 1994.

U ljeto 1984. godine počelo se u Gradskoj knjižnici u Zagrebu razmišljati o otvaranju Multimedijskog centra unutar dječjeg odjela. Pošlo se od činjenice da su djeca najsklonija novitetima te da su ona i budući dugoročni korisnici knjižnice. Druga činjenica je da je prva i osnovna funkcija dječjeg odjela knjižnice upoznavanje djeteta s knjigom i razvijanje pozitivnog odnosa prema njoj. Pritom knjigu uzimamo kao izvor estetskog doživljaja s jedne strane te kao izvor informacija s druge strane.

Motivaciju za posjet knjižnici, a time i korištenje knjižnog fonda, nastoji se pobuditi propagandom, ali i nizom pedagoško-animatorskih aktivnosti u prostoru dječjeg odjela. Svaka aktivnost ima svoju sadržajnu strukturu, koja se obogaćuje raznovrsnim didaktičkim sredstvima i pomagalicama. Donešena je odluka o otvaranju Multimedijskog centra, u funkciji obogaćivanja načina pristupa informaciji, uz pomoć sve većeg broja novih audio, video i kompjutorskih pomagala i odgovarajućih medija (nositelja informacija), kao što su: audio kasete, gramofonska ploča, videokaseta, filmska traka, element film, dijafilm, dijapozitiv, mikrofilm, dataseta, disketa. Time su i pedagoško-animatorske aktivnosti u Dječjem odjelu dobile novu formu glede na svoj sadržaj i mogućnosti izvođenja, na zadovoljstvo i korist korisnika knjižnice.

U proteklih deset godina Multimedijški se centar kontinuirano mijenjao glede na događanja na području novih tehnologija, potrebe svojih korisnika, kao i vlastite mogućnosti u opremanju prostora, nabavu novih pomagala, obrazovanje djelatnika i stvaranje fonda neknjižne građe. Godina 1984. bila je godina osnutka AV centra u Dječjem odjelu odnosno njegova ekipiranja, obrazovanja, opremanja, postavljanja ciljeva i radnih zadataka na osnovi postojećeg fonda neknjižne građe i odgovarajućih audio i video aparata.

Godinu dana kasnije, 1985. godine, kupljeni su prvi kompjutori: bili su to Apple IIe i Orao 102 te prva dataseta i disketa kao sas-

vim nova vrsta građe u knjižnici. Multimedijški centar počinje sa svojim pionirskim radom u gradu Zagrebu (uz Referalni centar Sveučilišta u Zagrebu i Radionicu u Studentskom centru) jer takvih i tako organiziranih aktivnosti, posebno za djecu osnovnoškolskog uzrasta, tada u Zagrebu nije bilo. Godine 1986. i 1987. protekle su u intenzivnom i uspješnom radu te transformaciji knjižnice u bibliotečno-informacijski centar. Kompjutor je definitivno zauzeo svoje mjesto u knjižnici. Broj pedagoško-animatorskih aktivnosti povećao se kvantitativno i kvalitativno, što je polučilo povećanje broja novih članova Dječjeg odjela te poboljšanje suradnje sa školama i drugim odgojno-obrazovnim institucijama. U 1988. godini uspostavljena je suradnja između Multimedijskog centra i NSB na planu organiziranja prve kompjutorske programoteke za odgoj i obrazovanje NSB. Uz uobičajeni rad na odjelu knjižnice s vlastitim korisnicima, slijedio je niz obrazovnih programa i predavanja za knjižničare iz cijele Hrvatske. Na skupu koji je održan u povodu Mjeseca knjige 1989. godine, u Labinu, predstavljen je model multimedijске dječje knjižnice, koji se već u skromnijim oblicima uvodio u dječje odjele manjih knjižnica u Knjižnicama grada Zagreba. Model je postao zanimljiv i prihvatljiv kao uzor za organiziranje sličnih i u drugim knjižnicama u gradu Zagrebu i zagrebačkoj regiji. Razdoblje definitivnog zaokruženja i osmišljavanja svih ideja zamišljenih na početku kao radnih zadataka bile su 1990. i 1991. godina. Time su opravdana sva uložena materijalna sredstva i ulaganja u novi način rada. Godine 1992. i 1993. vrijeme su kontinuiranog i uhodanog načina rada s odličnim rezultatima. Statistički promatrano prosječno su godišnje održane 1.033 akcije u kojima su sudjelovala 21.702 korisnika. Samo na aktivnosti vezane uz kompjutorske radionice i igraonice otpadalo je u prosjeku 612 aktivnosti u kojima je sudjelovalo 16.882 djece. Godina 1994. posebna je za Dječji odjel i Multimedijški centar glede na zatvaranje Gradske knjižnice i njeno preseljenje. Odjel nije bio otvoren za javnost i rad s korisnicima, ali se zato stvaraju novi planovi za početak rada u novom prostoru s novim sadržajnim, primje-

renim i kvalitetnim multimedijalnim aktivnostima.

S. Štefančić

Seminar o katalogizaciji

U sklopu trajnog obrazovanja knjižničara, Regionalna matična služba Gradske i sveučilišne knjižnice Osijek, u suradnji s Nacionalnom i sveučilišnom bibliotekom u Zagrebu, organizirala je i održala seminar o katalogizaciji knjižnične građe. Seminar je bio namijenjen knjižničarima srednjih škola, fakultetskih i stručnih knjižnica i djelatnicima narodnih knjižnica Osječko-baranjske županije i dijela Virovitičko-podravske županije. Domaćin je bila I. tehnička škola u Osijeku, a seminar je trajao od 10. do 12. siječnja 1995. godine.

Predavala je Dorica Blažević iz Nacionalne i sveučilišne biblioteke u Zagrebu, koja je izložila teorijski dio katalogizacije i praktično radila s polaznicima seminara na katalogiziranju prema *Pravilniku i priručniku za izradbu abecednih kataloga* i međunarodnim standardima. Na kraju seminara polaznici su upoznati i s programom CROLIST (demonstracija unosa podataka) u Gradskoj i sveučilišnoj knjižnici Osijek.

S. Paulinić

Pomoć knjižnicama u Hrvatskoj

Institut Otvoreno društvo - Hrvatska pomaže i knjižnicama u Hrvatskoj. U 1994. godini Program za knjižnice Instituta raspolažao je sa svotom od 200.000\$, namijenjenom knjižnicama. Početkom iste godine u dnevnom je tisku raspisan natječaj za potporu knjižnicama svih vrsta i stručnim knjižničarskim društvima. Knjižnice su morale navesti osnovne podatke o svojem radu i fondu te naznačiti za koju svrhu traže pomoć. Na natječaj se javilo oko 250 institucija. Zahtjeve s popratnom dokumentacijom pregledala je posebna Komisija za knjižnice u sastavu: Dubravka Skender (predsjednica), NSB, Edita Bačić, Pravni fakultet u Splitu, Mirjana Urban, Znanstvena knjižnica u Dubrovniku i Aleksandra Horvat, Filozofski fakultet u Zagrebu. Članicama Komisije pomagala je u radu i odlučivanju koordinatorica za knjižnični program Instituta Otvoreno društvo, gospođa Nives

Milinović. Svota s kojom je raspolagao Program za knjižnice podijeljena je na sljedeći način (u zagradama je naveden broj institucija u istom mjestu):

- za knjižnice osnovnih škola u Bjelovaru (2), Čepinu, Donjoj Stubici, Dubrovniku, Gradini, Ivanovcu, Jelsi, Kapeli, Križevcima, Labinu, Osijeku (4), Pitomači, Puli, Rasinji, Rijeci, Selcima na Braču, Smokovljanima, Splitu (2), Stobreču, Suhopolju, Viškovu, Vladislavcima i Zagrebu (6) nabavljene su knjige u vrijednosti od 300 do 500\$ po knjižnici,
- za knjižnice srednjih škola u Bjelovaru (4), Čabru, Čazmi, Daruvaru, Grubišnom Polju, Koprivnici, Labinu, Oroslavju, Osijeku (5), Pakracu, Pazinu, Pločama, Puli (6), Splitu (4), Virovitici i Zagrebu (3) nabavljene su knjige u vrijednosti od 600 do 700\$,
- narodnim knjižnicama u Ivanić-Gradu, Krku, Kutini, Rabu, Rovinju i Sisku, gradskim knjižnicama u Delnicama, Đurđevcu, Malom Lošnju, Pagu, Senju i Slavonskom Brodu te knjižnicama triju odsjeka Filozofskoga fakulteta u Zagrebu i knjižnici Muzičke akademije u Zagrebu, omogućena

je nabava građe u vrijednosti od 300 do 3.000\$ po knjižnici, računala (PC 386) dobile su knjižnice osnovnih škola u Osijeku (3) i srednjih škola u Puli i Zagrebu (4), a računala (PC486) i CD-ROM čitač dobile su knjižnice Židovske općine u Zagrebu, Arheološkog muzeja u Splitu, Galerija grada Zagreba, Porečkog muzeja, Povijesnog arhiva u Slavonskom Brodu, Srpskoga kulturnog društva "Prosveta", Instituta za migracije i narodnosti, Instituta za istraživanje etnologije i folkloru i Instituta za povijest hrvatske glazbe HAZU u Zagrebu. Jednaka su računala poklonjena i znanstvenim knjižnicama u Dubrovniku i Splitu, narodnim knjižnicama "Marin Držić", "Medveščak", "Vladimir Nazor" i "Bogdan Ogrizović" u Zagrebu, gradskim knjižnicama "Ivan Goran Kovačić" u Karlovcu, "Fran Galović" u Koprivnici, "Franjo Marković" u Križevcima i "Marko Marulić" u Splitu, gradskim knjižnicama u Rijeci i Zadru te narodnim knjižnicama u Čakovcu, Gospiću, Korčuli, Kutjebu, Našicama, Novoj Gradiški, Orebiću, Pakracu, Samoboru, Valpovu, Va-

raždinu, Velikoj Gorici, Zaboku i Zelini. Sedamnaest je računala s čitačima CD-ROMa dodijeljeno fakultetskim knjižnicama, i to jedanaest fakultetima Zagrebačkoga sveučilišta (Pravnom, Ekonomskom i Filozofskom), dva fakultetima Sveučilišta u Osijeku (Pravnom i Pedagoškom) te po jedno računalo knjižnicama fakulteta u Opatiji, Rijeci, Splitu i Zadru. Računala su dobili i Hrvatsko bibliotekarsko društvo i Društvo bibliotekara Split,

- pisac u vrijednosti 1.000\$ poklonjen je Povijesnom arhivu u Zagrebu,
- fotokopirne su aparate u pojedinačnoj vrijednosti 1.800\$ dobile gradske knjižnice u Dubrovniku i Puli, narodne knjižnice u Čepinu, Đurđevcu, Jastrebarskom, Orahovici, Pazinu, Požegi, Pregradi, Šibeniku, znanstvene knjižnice u Splitu i Zadru te Središnja čitaonica Filozofskoga fakulteta u Zagrebu.

Uredništvo zahvaljuje gospođi Nives Milinović, koordinatori za knjižnični program u Institutu Otvoreno društvo-Hrvatska na pruženim podacima.

KNJIŽNIČARSKO NAZIVLJE

OSVRTI

■ Zanimljiv i poticajan članak Marije László *Kako prevesti izraz 'virtual library'*, objavljen u *Novostima* br. 4, pobudio je moju znatiželju i želju da se pridružim tražanju za odgovarajućim hrvatskim izrazom koji bi na prihvatljiv način mogao zamijeniti izraz 'virtualna knjižnica'. Čitajući članak osjetila sam da taj izraz već u izvornoj terminologiji dopušta višestruke pristupe, pa se nameće pitanje da li je njegov tvorac (autor) posegnuo za jednim novim nazivom dovoljno promišljeno ili je, u želji za originalnošću, to učinio brzopleto. Novine u stručnom nazivlju neizbježne su pod pritiskom tehničkog napretka i novih pogleda na stare probleme, pa se u suvremenoj literaturi i nove sintagme i žargon isprepleću sve do bi-

zarnosti. U slučaju izraza 'virtual library' oboje je moguće. Kako se čini, u anglosaksonskoj praksi naziv se već udomaćio. Uvidom u *Webster's New Collegiate Dictionary* zamijetila sam da je pridjev 'virtual' zabilježen kao arhaizam! Unatoč tome riječ je već prodrla u baze podataka, na skupovima se raspravlja o virtualnim skupnim katalozima, u eri svih mogućih kratica treba očekivati da će se uskoro spominjati samo 'VL', stručnjaci će u svojim izvještajima s međunarodnih skupova spominjati 'virtual library', 'bibliothèque virtuelle', 'virtuelle Bibliothek' ili 'biblioteca virtuale'. Na jezičnim područjima gdje virtualan nije nepoznat pojam i izraz on će bezbolno ući u uporabu, pa otpada i napor da se zamijeni preciznijim

izrazom koji bi jednoznačno iskazivao zamisao o jednom novom tipu knjižnice. Već i njeni obrisi najavljuju da ona potire mnoge tradicionalne zasade, ali nudi i viziju koja ima uporište u već uhodanim elementima suvremenog razvitka knjižnica u svim segmentima njihova djelovanja.

Autorica članka navodi značajne riječi 'virtualan' što ga bilježi Klaićev *Rječnik stranih riječi*, Rogetov *Thesaurus* i *American Heritage Dictionary of the English Language*, kao i predodžbe nekih autora što su se pojavile u literaturi. Činjenica je da je 'virtualna knjižnica' postigla svoj prvi cilj - ona je postala izazov i kao koncept i kao njegova provedivost, jer zasad je ona još samo jedna čarobna vizija.

Slijedeći putokaz autorice tragala sam za izrazom koji bi mogao biti inačica za 'virtualan' i ustanovila da Klaićev rječnik uz pridjev 'potencijalan' navodi: moguć, koji postoji u potenciji, skriven, latentan, *virtualan*. Ovo tumačenje podudara se s obilježjima što ih uz riječ virtualan navode i strani rječnici koje sam konzultirala: *Webster's New Collegiate Dictionary*, *Nouveau Petit Larousse*, *Der Sprach-Brockhaus*, *Il Novissimo Melzi*. Slijedeći tumačenja ovih izvora doznajemo da virtualan podrazumijeva pritajenu, skrovenu moć koja se ne očituje u aktualnom činu, već se može očekivati ili pretpostaviti da može učinkovito djelovati na temelju raspoložive snage.

Ovakova objašnjenja navode nas na razmišljanje o knjižnici čija je bit u njenoj moći odnosno premoći nad svim dosadašnjim tipovima knjižnica, pa se u izboru mogućih izraza može ponuditi riječ nadknjižnica, premoćna knjižnica ili nadmoćna knjižnica. Nadam se da će s tog polazišta jezikoslovci vjerojatno uspjeti osmisliti i izražajni naziv u skladu s našim jezičnim mogućnostima. U protivnom, virtualna knjižnica će postati terminus technicus poput mnogih drugih koji potječu iz stranih jezika, napose latinskog i grčkog.

Riječ knjižnica u tom sklopu nipošto se ne bi smjela brisati jer makoliko virtualna knjižnica odstupala od uvriježenih postulata i prakse, ona simbolizira jednu novu fazu u razvojnom procesu, odnosno povijesti knjižnica. Okolnost što se u kompjutorski žargon uplela i riječ library u posebnom značenju, a u izdavačkoj djelatnosti se nizovi nazivaju biblioteke, ne bi nas smjela navesti da zatimimo knjižnicu u njezinom izvornom značenju, jer riječi kojima se služimo govore i o nama samima. Uostalom, to nije učinio niti maštoviti tvorac sintagme 'virtual library'.

Lj. Markić-Čučuković

■ U glasilu našeg društva, *Novostima* br. 4, 1994., upoznata sam s namjerom promjene naziva u našoj struci s kojom se ne slažem, a držim i da nije u skladu niti s priloženim objašnjenjem. Utvrđujete, naime, da je standardizacija nazivlja preduvjet profesionalizacije svake struke. Nažalost, morate biti svjesni da je bibliotekarska struka izuzetno marginalizirana u našem društvu i vrlo se često prihvaća da posao obavljaju nestručne osobe. U školskim knjižnicama, na primjer, rade profesori koji su izgubili glas. U novom Statutu Sveučilišta u Zagrebu, usvojenom 1994., bibliotečni djelatnici ne spominju se čak niti među suradničkim zvanjima.

Također tražite da stručni naziv bude precizan i jezično ekonomičan, koncizan i lagano izgovorljiv, a onda predlažete nazive koji nisu precizni, koji se u značenju preklapaju s dosadašnjim značenjem i koji su vrlo teško jezično izgovorljivi. Osvrnula bih se samo na nazivlje predloženo za stručno osoblje. Je li jezično ekonomičnije 'višeg knjižničara' nazvati 'dokknjižničar s višom školom'?

U *Rječniku hrvatskoga jezika* V. Anića (Zagreb, 1994.) postoje natuknice 'biblioteka', 'bibliotekar', 'bibliotekarski', 'bibliotekarstvo', kao i termini 'knjižnica' i 'knjižničar'. Inače, za riječ 'biblioteka' stoji da potječe iz klasičnoga evropskoga kulturnog sloja jezika.

'Bibliotekar' je terminologizirana riječ za posebnim ispitom i znanjima osposobljenog stručnjaka za rad u biblioteci i sa specijalnim fondovima knjiga i rukopisa, a 'knjižničar' je, pak, stručnjak za određene poslove u knjižnici i biblioteci. Ti termini, dakle, precizno izražavaju svoja značenja i jezično su ispravni, pa ne vidim razloga da ih se mijenja odnosno da se 'bibliotekar' odsad zove 'knjižničar', a 'knjižničar' 'dokknjižničar' (riječ uopće ne postoji u *Rječniku hrvatskog jezika*).

U *Glasniku kulture i prosvjete Republike Hrvatske* od 21. lipnja

1994. tiskan je tekst "Stručni poslovi u knjižničarstvu - naputak", kojeg je Vijeće za knjižnice preporučilo kao "korisnu dopunu postojećim standardima i pomoćno sredstvo pri izradi tekućih alata u knjižničarstvu". U tom tekstu djelatnici koji obavljaju stručne poslove u knjižnici jesu: knjižničari, viši knjižničari, bibliotekari, viši bibliotekari i bibliotekarski savjetnici. Ta se podjela, doduše, temelji na zastarjelom, ali važećem zakonu o bibliotečnoj djelatnosti, za koji kažete da je u postupku promjene. Uz to, već skoro dvadeset godina postoji dvogodišnji studij bibliotekarstva na Filozofskom fakultetu u Zagrebu, kojim se stječe stručni naziv diplomirani bibliotekar. Jedan od uvjeta za diplomu jest da diplomant ima već završen neki fakultet (nije dovoljna VŠS prema). Kako postoji studij bibliotekarstva i u okviru osnovnog četverogodišnjeg studija informatologije, smatram da bi bibliotekari koji završe osnovni studij i dvogodišnji studij bibliotekarstva, dakle diplomirani bibliotekari, mogli biti nazvani 'bibliotekari specijalisti', naročito ako rade u specijalnim bibliotekama i pokrivaju područje završenog osnovnog studija. Držim, naime, da u biblioteci za klasičnu filologiju mora raditi diplomirani klasični filolog, koji ima i bibliotekarsko znanje.

Inače termin 'bibliotekar specijalist' pojavio se nedavno u razvrstavanju zanimanja službenika i namještenika po platnim razredima od strane Ministarstva znanosti i tehnologije i Sindikata, a u tom razvrstavanju uopće ne postoji "običan" bibliotekar. U Zakonu o državnim službenicima i namještenicima (*Narodne novine* br. 74, 18.10.1994.) pojavljuje se, pak, zvanje 'bibliotekar-lektor'.

Mislim da je svejedno da li se knjižnica zove knjižnica ili biblioteka (odnosno da bi trebala zadržati naziv pod kojim je prepoznatljiva), ali da bibliotekar ne bi trebao biti degradiran u knjižničara.

L. Sočo

MALA ŠKOLA INTERNETA

Internet je ili Međumrežnik sustav priopćajnih mreža namijenjen porabnicima širom svijeta. Ime to potječe od američke novotvorine (pokrate izraza "interconnected networks") za značenje

'međusobno povezane mreže'. Riječ je o priopćajnim mrežama za promicanje istraživačke djelatnosti što povezuju radne postaje unutar kojega sveučilišta ili na međusveučilišnoj razini, na po-

dručju narodne obrane, domaće ili međunarodne, među znanstvenim ustanovama i trgovačkim poduzećima.

Internet se sastoji od više tisuća mreža koje se mogu razlikovati

imenima, i sam je mreža, mreža mreža, svjetsko mrežje. U nj je uključena i Hrvatska sveučilišna i istraživačka mreža CARNet (Croatian Academic and Research Net). CARNet povezuje gotovo sve hrvatske sveučilišne i znanstvene ustanove. Za nas je najzanimljivija činjenica da svaki osobni stroj, uz odgovarajuću strojnu i naputnu opremu, može postati sastavnim dijelom njegovim. Umreženi možemo primati i slati datke na koji god stroj u mreži bez obzira na zemljovidni smještaj.

U *Novostima* ćemo u nekoliko nastavaka prikazati što knjižničarima i knjižnicama nudi uključivanje u CARNet dotično Internet. Kratko ćemo opisati svaku mrežnu službu (network service), navesti primjere i odredbe (definicije) novih izraza. Radna je osnova naše Škole ova:

- I. Što je priopćajna mreža
- II. Kako se uključujemo u CARNet, Internet ili HrOpen
- III. Elektronska pošta, raspravišta i naslovnici (email, e-mail, newsgroups and mailing lists)
- IV. Gopher i Veronica
- V. Telnet
- VI. Prijenosni propisnici (FTP i Archie)
- VII. WWW (World Wide Web)
- VIII. Prikaz CARNeta
- IX. Budućnost Interneta
- X. Popis pojmova

Što je priopćajna mreža

Početicima koji se tek upućuju u rad s priopćajnom mrežom, naslovi će navedenih obučnih jedinica biti nerazumljivima. Tu su imena za mrežne službe koje imaju različite namjene, te su nadjeta različito, zavisno od namjene. Tako je npr. gopher 'rupaš', američki podzemni glodavac, a Gopher je služba kojom se može "rovati" za datcima. Veronica je žensko ime, ali se ovdje osmišljava kao prvo-slovica (dobivena od početnih slova) izreke *Very Easy Rodent-Oriented Netwide Index to Computerized Archives* 'veoma jednostavno glodavačko mrežno kazalo (za ponalaženje) strojnih spisarnica' i sl. Imena se služaba moraju pamtit. Treba znati namjenu službe, kako se pozivlje i kako rabi, dotično za koju je vrstu zadataka prikladno. Zato ćemo uza svaku navedenu službu protumačiti i njen naziv i navesti primjere porabe.

Priopćajna je mreža sustav što se sastoji od krajnjih postaja, međupostaja (tzv. čvorišta) i veznih

sredstava, kao što su provodnici, tračnice (sabirnice), ophodnice (sateliti), telefonske i radijske veze. Središnji sustav koji mrežu nadzire jest domaćin (host), a postaje koje skrbe za pohranu i ispis jesu obslužnici (servers). Mreža omogućuje razmjenu poruka (elektronsku poštu), prijenos datnica (datoteka) i razgovor uživo preko utipnika i predočnika.

Svaki se strojni sustav može rabiti samostalno, ali i povezan provodnicima s kojim drugim sustavom. Dvije radne postaje povezane čine najmanju mrežu. Ona omogućuje da se datci ili naputci (programi) spremljeni na jednome mjestu, mogu rabiti na objema sustavima. Ako su strojevi smješteni u dvjema prostorijama, na različitim katovima, u drugoj zgradi, drugoj ulici, gradu, državi ili kontinentu, tada su prednosti mreže sve očitije.

Sustavi suopćavaju na daljinu te su datci proizvedeni na jednom sustavu odmah dostupni i na drugome. Time se ubrzava prijenos dataka i obavijesti, a to je davna težnja svih obavijesnih djelatnika. Za razliku od tiska, radija i televizije, u kojima se jasno razlikuju djelatni i nedjelatni sudionici, elektronsko širenje dataka i obavijesti omogućuje svakomu sudioniku djelotvornost preko elektronske pošte, izravnih razgovora, elektronskih oglasnih ploča i sl. Osim toga, u elektronskome priopćavanju nema središnjice i kruta hijerarhijskoga ustroja, te je to i glavni uzrok brzom širenju mreža i pojavi elektronske demokracije. Tako je i Internet samo jedna od svjetskih mreža i za sada se u nas ne naplaćuje. Pored njega opstojе i mnoge mreže: BITNET, Prodigy, America Online itd.

Povezivanje se strojeva u mrežu ostvaruje potrebitom strojnom (hardwarenom) i naputnom (softwarenom) opremom. Ugrubo se kompjuterske mreže mogu podijeliti na mjesne, LAN (Local Area Network), i međumjesne WAN (Wide Area Network) kojima se mjesne povezuju. U mjesnoj su mreži, npr. unutar fakulteta, radne postaje povezane suosnicima (coaxial cables). U međumjesnoj su mreži, npr. prodavaonicama zrakoplovnih karata, čvorišta povezana daljinskim vezama, kao što su telefonske. Broj se sustava povezanih u mrežu može povećavati. Osim velikih, brzih i skupih sustava koji su danas kraljeznica koje mreže – u nju se povezuju

srednji i mali sustavi. Djeluju svaki i povezano i samostalno. Skupu su takovih sustava na području Republike Hrvatske nadjeli ime CARNet. Na sustavu se u SRCU (Sveučilišnome Računskome Centru) nalazi "veža" (gateway 'prolaz na velika vrata') preko koje vodi put u svjetsko priopćajno mrežje i na kojem su smještene raznovrsne mrežne službe i sve ostalo što im omogućuje djelovanje.

Svaka zemlja ima svoju mjesnu mrežu i svoj ustroj povezivanja. Strojevi se u mreži dijele prema zadacima i službama koje vrše. Obično je mreža ustrojena tako da se na vrhu nalazi središnji čvor (DNS: Domain Name Server 'opslužnik imena područja') na koji su povezana daljnja manja čvorišta i preko njih svaka daljnja radna postaja (osobni stroj). Iz jednoga se čvora dolazi do drugoga, iz drugoga do trećega itd. Dakle, s kojega god stroja u Internetu, može se pristupiti ka kojemu god stroju, neglede na zemljovidni smještaj, na proizvođača ili na cijenu ugrađene opreme. Skuplja se strojna oprema ogleda u brzini rada. Što je protok dataka brži, to je mreža skuplja. Međutim, da bi strojevi u mreži suopćavali, moraju se služiti istim jezikom. Taj im se jezik propisuje i ugrađuje u osobite postupnike tzv. priopćajne propisnike (communication protocols).

Godine je 1972. održan u Washingtonu prvi međunarodni sastanak o pitanjima strojnih priopćajnih propisnika eda bi se ustanovio jedan zajednički. Do te se je godine bila razvila potrebna tehnologija priopćajnih mreža, ali je bila držana u tajnosti zbog prijeteljeće pogibelji pretvorbe hladnoga rata u pravi. Tek pošto je američka vojna vlast dopustila, dva su njihova istraživača, Vinton Cerf i Robert Kahn, 1974. objavili propisnike IP (Internet Protocol 'međumrežni propisnik') i TCP (Transmission Control Protocol 'prijenosni propisnik'). U njima su određeni načini za prijenos poruka, dataka i naredaba među sustavima povezanih u Internet. Kao što za prirodne jezike obstoje pravopisi, koji pisateljima propisuju kako se riječi, rečenice i odlomci pišu, tako međumrežni propisnik određuje kako strojevi poruke šalju:

1. Svaka postaja (node 'čvor') u Internetu ima svoje ime-naslovak (adresu). Naslovak se sastoji od 32 dvojnice (dvočlane znamenke): 32 jedinice (1) do-

tično ništice (0) u nizu. Preglednosti se radi dugački niz razbija na četiri osmaka (bytes). Obje se polovine od četiri osmaka stručno zapisuju po jednom šesnaestičnom znamenkom (0, 1, ..., 9, A, B, C, D, E, F), te se četiri osmaka skraćuju na četiri dvoznamenke. Budući da se Internet služi desetičnim zapisom, četiri se osmaka naslovka prikazuju četirima odgovarajućima desetičnima vrijednostima od 0 do 255 odvojenima točkom.

Primjerice, priopćajnoj je mreži Filozofskoga fakulteta pridružen desetični naslovak 161.53.2.118 (u šesnaestičnome zapisu A1.35.02.76), kojim se skraćuje dvojnični niz 10100001.00110101.00000010.01110110, a za porabnika je taj isti naslovak pridružen lakše pamtljivom izrazu, sastavljenomu od prirodnojezičnih jedinica: "filozof.ffzg.hr".

Na ovome primjeru možemo zapaziti da je "hr" oznaka zemlje, "ffzg" oznaka ustanove (Filozofski fakultet u Zagrebu), a "filozof" je ime radne postaje u ustanovi. Obadva ta imena, brojno i slovno, upućuju na istu mrežu, te se bilo koje od njih može primijeniti po volji. Strojni će sustav odabrani lik imena i u jednome i u drugome slučaju umjeti prevesti u jedin-

stveni, njemu razumljivi 32-dvojnični niz.

2. Sve se poruke prenose u svežnjevima.
3. Svaki se svežanj sprema u elektronsku omotnicu međumrežnoga propisnika (Internet protocol envelope).
4. Izvan se elektronske omotnice smješta naslovak na koju se omotnica šalje i naslovak sustava koji poruku odašilje.

Na Internetu za promet porukama skrbe strojevi prosljednici (routers). Oni, poput poštanske službe upućuju svežnjeve što pripadaju istoj poruci na određite.

Za prijenos poruka sam međumrežni propisnik nije dostatan. Na njega se nadovezuje još jedan postupnik: prijenosni propisnik. Njegov je zadatak pomoći prijenosu kada nastanu teškoće. Prijenosni propisnik priprema zamotuljke iliti svežnjeve kada je poruka preopšezna. Na tim je zamotuljcima naznačeno koji je to zamotuljak po redu. Kada oni stignu na određite, prijenosni propisnik gleda ustanoviti je li poruka stigla u cijelosti. Ako koji zamotuljak nedostaje ili je oštećen prijenosni postupnik šalje zahtjev polazištu za ponovnom ispravnom dostavom dotične dionice.

Tehnologija se je, dakle, pobrinula da se datci lako i brzo preobličuju. Mehanički se datci pre-

bličuju u elektronske, a elektronski u telefonske, svjetlosne, radijske valove i sl. Preobličeni stižu kamo ih god poslali ili pozvali. Povezivanje je strojeva danas tehnološki najobičnija stvar, ali svi ti povezani strojevi mijenjaju sliku svijeta. Uzeti zajedno, čine sustav kojemu se ne zna niti veličina niti domet. Rasše iz sata u sat, što po broju sustava, što po broju naputne opreme, što po broju ljudi koji se uključuju bilo kao graditelji ili pukli porabnici (zadnja procjena 30 milijuna).

Zato i nema za Internet potpunoga priručnika. Nema osobe koja bi se mogla nazvati potpunim znocem ili vrhunskim stručnjakom za Internet (kao što je slučaj s mailim, samostalnim sustavom). Sreća je što se k Internetu može pristupiti na više načina i što se za pojedine njegove dijelove svagda mogu naći znaoci. Naša škola samo daje najpoznatije opise primjena. S druge strane, o Internetu se može najviše naučiti iz njega same. Sve što treba, smješteno je na kojem od sustava: tu su uvodi, priručnici, opisi, ljudi. Važno je dobro početi jer se na svaki upis dobije odgovor, a on je putokaz za dalje.

(Nastavlja se)

M. László

POJMOVNIK

Od ovoga broja donosimo objašnjenja najčešćega mrežnoga nazivlja. Riječi u tekstu otisnute kurzivom upućuju na istoimene natuknice.

Archie,	program pomoću kojega se mogu pronaći javno dostupne datoteke na anonimnim FTPima.
FTP (engl. File Transfer Protocol),	propisnik koji omogućuje porabniku da nađe ASCII ili binarnu datoteku na udaljenom poslužitelju i da je prenese na svoj stroj.
gopher,	mrežna služba koja omogućuje pristup obavijestima sustavom izbornika, što olakšava odabiranje datoteka ili drugih mrežnih pomagala i preuzimanje datoteka.
hiperdokument (engl. hyperdoc),	opći naziv za <i>hipertekst</i> i <i>hipermedijske dokumente</i> .
hipermedijski dokument (engl. hypermedia),	dokument koji istodobno može sadržavati tekst, slike, zvuk i/ili pokret. Redovno sadrži i <i>poveznike</i> s drugim hipermedijskim dokumentima.
hipertekst (engl. hypertext),	elektronički dokument s ugrađenim <i>poveznicima</i> .
kibernetički prostor (engl. Cyberspace),	naziv koji je izmislio William Gibson u romanu 'Neuromancer' da bi opisao svijet računala i njihovih porabnika.
LAN (engl. Local Area Network),	mjesna tehnološka mreža koja povezuje računala na manjoj udaljenosti.
Mosaic,	porabnički program s grafičkim sučeljem za pregled i pristup obavijestima. Izrađen je 1993. godine na Sveučilištu Illinois u Urbani-Champaign. Program radi pod Windowsima, Macintosh sustavima i Unixom.

mreža (engl. network),	skupina hijerarhijski povezanih računala. Vidi i: LAN, WAN.
naslovnica (engl. home page),	prvi ili početni ili pak glavni dokument kojim se počinje pregledavanje neke teme ili skupa dokumenata o nekoj ustanovi. Obično ukazuje na druge srodne dokumente.
porabnik/poslužitelj (engl. client/server),	informatički sustav izgrađen na podjeli zadaća. Jedinica u sustavu (računalo) može biti ili porabnik, tj. jedinica koja traži obavijest ili uslugu ili poslužitelj, tj. jedinica koja pruža obavijest ili uslugu drugim računalima u mreži. Svaka jedinica rabi standardne komunikacijske postupke i posebna je primjena, koja može slobodno razmjenjivati obavijesti s drugim jedinicama.
poveznik (engl. hyperlink),	način na koji se u hipertekstu pristupa obavijestima. Poveznici se ugrađuju u WWW. U tekstu postoje mjesta koja se pri pregledavanju aktiviraju, obično tako da se škljocne mišem, i tada se otkriva druga jedinica, koja može biti drugi odjeljak dokumenta koji se pregledava ili posve drugi dokument pohranjen bilo gdje na WWW.
propisnici (engl. protocols),	formalizirani oblici prijenosa poruka i pravila što ih dva računala moraju poštovati da bi mogli izmjenjivati poruke, npr. propisani oblik redosljeda slanja bitova i bajtova ili propisani način prijenosa datoteka u Internetu.
prosljednik (engl. router),	računalo koje prosljeđuje obavijesti u paketima s jednog mjesta na drugo, a pritom vodi računa o trenutnom stanju prometa u mreži.
SGML (Standard Generalized Markup Language),	standard koji definira jezik za označavanje elektroničkih tekstova u datobazama. Omogućuje da označene obavijesti u tekstu postanu prepoznatljive.
TCP/IP (engl. Transmission Control Protocol/Internet Protocol),	skup standardnih mrežnih propisnika koje rabi Internet za prijenos velikih količina podataka odnosno za službe poput elektroničke pošte, prijenosa datoteka (FTP) ili priključivanja na udaljene sustave.
telnet,	Internetov standardni propisnik koji omogućuje povezivanje računala s udaljenim sustavima i dopušta porabniku da rabi službe na udaljenom računalu kao da je izravno vezan uz to računalo.
udaljeni pristup (engl. remote access),	pristup gradi, obavijesnim izvorima ili službama elektroničkim sredstvima (putem mreže ili modema) s mjesta izvan knjižnice.
WAIS (engl. Wide Area Information Server),	pomagalo za pretraživanje obavijesti kojim se mogu pretraživati datobaze na Internetu. Ima ugrađenu sastavnicu za automatsko stvaranje kazala, koje sadrži pristupnice za sadržaj datobaze.
WAN (engl. Wide Area Network),	mreža koja veže računala na velikoj udaljenosti.
WWW (World Wide Web),	obavijesno pomagalo razrađeno u ženevskom laboratoriju CERNa za fiziku čestica. Omogućuje povezivanje bilo kojeg dijela dokumenta s dijelom nekog drugog dokumenta koji je usklađen s propisnikom za hipertekst. Povezivanjem dokumenata odnosno dijelova dokumenata stvara se mreža (web). Dokumenti mogu sadržavati grafičke prikaze, slike u pokretu i zvuk.
zaloga (engl. bookmark),	oznaka koju porabnik ostavlja na pojedinim mjestima u elektroničkim dokumentima (izborniku na gopheru, datoteci itd.), kako bi se poslije mogao vratiti na isto mjesto.

Priručila A. Horvat

SKUPOVI, STIPENDIJE, PREDAVANJA

PROSLAVA 500. OBLJETNICE SENJSKOGA GLAGOLJSKOG MISALA

Na poticaj kolegice File Bekavac-Lokmer Društvo je organiziralo odlazak u Senj, kako bi i predstavnici naše struke sudjelovali u proslavi 500. obljetnice Senjskog glagoljskog misala. Ovaj jednodnevni stručni izlet u Senj, 22. 10. 1994., privukao je oko 140 biblio-

tekara, pretežno iz obalnog dijela Hrvatske, dok su iz kontinentalnog dijela osobitu izdržljivost pokazali bibliotekari bjelovarske regije, izgubivši praktički cijelu noć da bi ujutro mogli biti u Senju.

Program proslave počeo je u restoranu na obali u 11 sati, do-

brodošlicom koju je poželio senjski gradonačelnik, dr. Davor Biondić. Uz zakusku kojom su se bibliotekari oporavljali od snažne senjske bure, g. gradonačelnik je iznio neke od problema senjskog gospodarstva vezane uz privatizaciju, turizam, nedostatak sredstava za

investicije u gradsku infrastrukturu, kao i u kulturne institucije. Na dobrodošlici se zahvalila predsjednica Društva D. Kunštek, podsjetivši na posjet hrvatskih bibliotekara Senju 1974. godine, kad su prisustvovali svečanoj proslavi i znanstvenom skupu 'Senjske tiskare u 15.-16. i 19.-20. stoljeću'.

Stručni je posjet nastavljen u senjskoj katedrali, predavanjima akademika Milana Moguša i dr. Mile Bogovića. Oba su predavača istaknula veliku važnost Senjskoga glagoljskog misala, inkunabule tiskane na hrvatskom tlu, na vlastitom jeziku i na uglatoj glagoljici, koja je kao originalno, jedinstveno pismo predstavljala doprinos Hrvatske srednjovjekovnoj Europi. Dr. Mile Bogović, inače profesor na Visokoj bogoslovnoj školi u Rijeci, svoje je izlaganje posvetio vjerskoj dimenziji i utjecaju koji je pojava misala, kao vjerske knjige, izvršila na srednjovjekovnog čovjeka.

Bibliotekari su nadalje razgledali i izložbu Sakralne baštine Senj, gdje su se upoznali s crkvenom prošalošću i bogatstvom senjske i modruške biskupije. Sve ih je, a osobito kolege koji se bave starom knjigom, obradovao pogled na inventarizirane knjige na policama, koje su pripadale knjižnici biskupije Senjske i Modruške. Ta je knjižnica, pak, nastala sjedinjenjem fondova knjižnica koje su u Senju djelovale prije 2. svjetskog rata (Odgojni zavod Ožegovićanum, Privatni odgojni zavod Palestina, Kaptolska knjižnica, Sjemenišna knjižnica, privatne knjižnice biskupa i kanonika...), a zbog nedostatka sredstava, prostora i stručnjaka bila izložena propadanju u hrpama na podu. Kolegica Lokmer se s velikim entuzijazmom prihvatila opsežnog posla (u fizičkom i stručnom smislu) te inventarizirala fond u kojem se čak nalaze i dvije inkunabule, ali ističe i potrebu daljnjeg rada na konačnom uređenju ove zbirke.

Razgledavanjem Gradskog muzeja Senj, pod stručnim vodstvom g. Ante Glavičića, gosti su se ujedno prošetal i kroz povijest Senja. Od brojnih eksponata poseban je dojam ostavila Senjska ploča i stalna izložba o senjskoj glagoljskoj tiskari, koje svjedoče o visokom stupnju srednjovjekovne duhovne i materijalne kulture ovoga kraja.

Ugođaj bibliotekarskog izleta ne bi bio potpun, kad u programu

ne bi bio i posjet knjižnici. Tako smo se upoznali s novouređenom Gradskom knjižnicom Senj, programima njezina budućeg rada, mogućnostima daljnjeg tehničkog opremanja, a sve to u okviru vrlo srdačnog i gostoljubivog prijema koji su gostima pružile kolegice iz Gradske knjižnice. Posjet tvrdavi Nehaj predstavljao je posljednji događaj tog doživljajima ispunjenog dana. Uz fujkanje bure koja nije prestajala cijeli dan, predvođeni g. Ivanom Prpićem, ravnateljem Centra za kulturu i obrazovanje, penjali su se bibliotekari serpentinama prema Nehaju. U samu kulu ulazilo se u grupicama, čekajući da stanu naleti bure. Vođeni g. Glavičićem, unosili su se u povijest junačkog Senja, razgledali stare zemljopisne karte, nošnje iz prošlih vremena i kroz puškarnice gledali more koje se u daljini pjenilo šibano burom. Silazak s Nehaja, također je predstavljao pothvat jer je borba s burom bivala sve teža. Izmjenjivale su se impresije ovog prelijepog dana, i prije nego što su se bibliotekari zaputili preko Velebita u maglovitu i kišnu Liku, zahvalili su domaćinima na gostoprimstvu, zaželjevši da ne prođe opet 20 godina do sljedećeg posjeta hrvatskih bibliotekara Senju.

D. Kunštek

■ U Oslu je od 28. lipnja do 2. srpnja 1994., pod okriljem Europske udruge medicinskih knjižnica, održana 4. europska konferencija medicinskih knjižnica. Okupila je oko 500 sudionika iz svih europskih zemalja, brojne goste s drugih kontinenata (posebice Sjeverne Amerike) te najznačajnije izdavače svih oblika medicinskih publikacija. Pod skupnim naslovom *Informacije o zdravlju - nove mogućnosti* održane su četiri plenarne i četrnaest usporednih sjednica. Dominantne teme konferencije bile su: izobrazba korisnika (knjižnica u obrazovnom okruženju, informacijske vještine i proces izobrazbe), vještina upravljanja (put prema kvaliteti, integracija knjižnice u okoliš matične organizacije) i trendovi u zadovoljavanju informacijskih potreba konzumenata zdravstvenih usluga (informacijske potrebe bolesnika, široke populacije i sl.). U okviru konferencije održana su i četiri tečaja trajne izobrazbe: umrežavanje i korištenje CD-ROMova, kako poboljšati 'image' bibliotekara, baze podata-

ka na području medicine i sestrištva, cijena i određivanje cijene knjižničnih usluga.

Hrvatsku su predstavljale mr. Anamarija Bekavac i mr. Jelka Petrak, bibliotekarke u Središnjoj medicinskoj knjižnici Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Mr. Bekavac govorila je o informacijskim potrebama bolesnika i načinu njihovog zadovoljavanja u Hrvatskoj, a mr. Petrak o ulozi knjižnice u izobrazbi metodom rješavanja problema na Medicinskom fakultetu u Zagrebu.

J. Petrak

Knjižničari pomažu djeci traumatiziranoj ratom

Od 14. do 18. 9. 1994. godine u Ferrari, malom, ali lijepom renesansnom talijanskom gradiću, održana je Treća europska konferencija *art terapija*, s približno 200 sudionika iz svih europskih zemalja i s gostima iz Amerike.

Organizator ove velike konferencije bio je ECARTE (The European Consortium of Arts Therapies Education) u suradnji s Art Therapy Italiana - Clinica Psichiatrica - Università degli studi di Ferrara.

U sklopu programa ponuđeno je 133 referata, 40 pokaznih radionica i 12 seminara, a sudionici su prema vlastitom interesu mogli odabrati pet najzanimljivijih tema i njima prisustvovati.

Predavanja su imala pretežito znanstveno-stručni karakter, s namjerom da izlože nova iskustva i istraživanja pojedinaca koji se bave art terapijom u najširem smislu.

Moje sudjelovanje na konferenciji imalo je svrhu prezentirati nacionalni projekt pučkih knjižnica "Korak po korak do oporavka", odnosno, izložiti kako pomoći ratom traumatiziranoj djeci uporabom različitih ekspresivnih tehnika, te iznijeti naša dosadašnja iskustva u radu s izbjeglicama i prognanim osobama.

Nositelj ovog projekta su Knjižnice grada Zagreba, uz novčanu potporu ureda UNICEF-a u Zagrebu.

U Europi već postoje slični programi psihosocijalne pomoći djeci, a Hrvatska se prvi put ravnopravno uključila. Posebnost je našeg programa u tome što se provodi u pučkim knjižnicama. Glede toga a i činjenice da smo mi jedna od rijetkih europskih zemalja u rat-

nom okruženju, tema je izazvala veliki interes i organiziran je okrugli stol, gdje se vodila rasprava sa stručnjacima sličnih područja interesa. Mnogi sudionici okruglog stola pokazali su zanimanje za naš program i ponudili osobnu stručnu pomoć.

Ubrzo nakon konferencije uslijedio je za sudionike svih hrvatskih projekata psihosocijalne i pedagoške pomoći djeci vrlo zanimljiv seminar, u organizaciji UNICEF-a, koji je održan u Zagrebu u hotelu "Laguna" od 2. do 4.10. 1994. godine, zahvaljujući posjeti međunarodno priznate psihoterapeutkinje iz Izraela dr. Ofre Ayalon.

To je zapravo bio nastavak suradnje s izraelskim stručnjacima, koja je započela u ožujku 1994. godine. U dugogodišnjem iskustvu u radu s traumatiziranom djecom izraelski su stručnjaci razvili specijalne programe art terapija, koji se kod njih sustavno provode. Zbog sličnih (ratnih) iskustava, takvi susreti su za nas od neprocjenjive važnosti za što uspješniji razvitak i usavršavanje naših hrvatskih projekata sličnog karaktera. Na tom seminaru, uz 27 sudionika (odgajatelja, učitelja, psihologa, knjižničara i stručnih suradnika iz svih krajeva Hrvatske), dr. Ofra Ayalon obradila je putem radionica sljedeće teme: ratom ugrožena obitelj i način rada s njom, smrt i odnos prema smrti, gubitak roditelja i agresivnost kod djece.

U sklopu boravka dr. Ofre Ayalon u Hrvatskoj organiziran je i seminar u Bizovačkim toplicama za područje istočne Slavonije. Uz financijsku potporu UNICEF-a, organizator je bio Zavod za školstvo u suradnji sa svojim regionalnim uredom u Osijeku. Nazočni su bili psiholozi, pedagozi, učitelji i knjižničari, njih 60-ak, a zbog obimnosti programa bili su podijeljeni u tri skupine, kako bi mogli prisustvovati što većem broju ponuđenih radionica (četiri od šest ponuđenih).

Dr. Ofra Ayalon održala je plenarno predavanje o osnovnim načelima rada s djecom pod stresom, te radionicu - Ekspresivni rad s pričom. Ostale radionice vodili su hrvatski stručnjaci za rad s traumatiziranom djecom: Anita Vulić Prtorić - Ekspresivni rad s lutkama, Hrvoje Vidaković - Rječnik emocija, Jasenka Pregrad - Relaksacija, Antonija Žizak i

Branka Starc - BASIC Ph. A prvi put u sklopu programa "Korak po korak do oporavka" ravnopravno su im se pridružili i knjižničari Dječjeg odjela zagrebačke Gradske knjižnice Marina Danev i Silko Štefančić s prikazom multimedij-ske radionice.

Bila je to prezentacija jednog od ukupno 12 koraka, odnosno tema, iz programa "Korak po korak do oporavka", koji se inače moraju provoditi u kontinuitetu s istom grupom djece. Te su teme arhetipske, temeljene na poimanju smisla vlastitoga i zajedničkog postojanja u datom okruženju koja treba tek otkriti, izreći i podijeliti s drugima kao izvorno (osobno) iskustvo, pa ga prihvatiti i usvojiti kao univerzalno ljudsko iskustvo.

Tema naše multimedijalno izvedene radionice bile su blagost i sržba, a cilj spoznaja da su ljutnja i zloba zapravo normalne reakcije u situacijama zatočenosti i ugroženosti.

U svakom je koraku osnovni cilj pobuditi neke zadane emocije, da se pritom te emocije izraze bilo kojom od ekspresivnih tehnika (likovnom, literarnom, pokretom ili slično).

Zadatak je knjižničara, uz njihovu tradicionalno didaktičko-informativnu ulogu, zapravo, estetizacija slobodnog vremena djece, osiguravanje ugodnog i sigurnog okruženja, a vođenjem ovakvih akcija, oslobađanje emocija kod djece, detekcija djece s eventualnim problemima i kasnije upućivanje psihologu. Stoga je ovaj program i našao svoje mjesto u knjižnicama, kao "prirodnom" mjestu za odvijanje takvih aktivnosti.

Tijekom svih tih seminara, uz praktičan rad i pružena teoretska saznanja, sklopljena su i mnogobrojna nova poznanstva, što je važno za prenošenje zajedničkih iskustava, a to je rezultiralo novom energijom i nadahnućem za sve sudionike seminara.

M. Danev

■ Drugi seminar za izvedbu psihosocijalnog programa pod simboličnim nazivom "Korak po korak do oporavka", čija je svrha pomoći djeci da svoja traumatska iskustva pretvore u kreativnu snagu i razvoj na tjelesnom, psihosocijalnom i moralnom planu, uspješno je organiziran i proveden od 15. do 17. prosinca 1994. godi-

ne u hotelu "Panorama" u Zagrebu.

I ovaj je seminar održan u organizaciji Gradske knjižnice Knjižnica grada Zagreba, uz potporu Ministarstva kulture Republike Hrvatske, Katedre za zdravstvenu psihologiju Medicinskog fakulteta u Zagrebu te uz suradnju s Uredom UNICEF-a za Hrvatsku i Sloveniju iz Zagreba.

Sedamdesetak sudionika seminara bili su knjižničari narodnih školskih knjižnica, psiholozi, pedagozi i nastavnici likovnih umjetnosti iz desetak gradova diljem Hrvatske.

Mobiliziranjem i uključivanjem multidisciplinarnih timova profesionalaca u kreativno suočavanje s trajnim posljedicama traumatskih iskustava, željelo se izbjeći uski "klinički" pristup ratnim traumama djece i mladeži.

Izuzetno stručan tim od deset eksperata ekspresivnih tehnika u radu s traumatiziranom djecom, na čelu s direktorom projekta doc. dr. Arpadom Barathom, u kojem su bili informatičari, psiholozi, pedagozi, nastavnici književnosti, svojim su iskustvom sudionike seminara uputili u strategiju kreativnih terapijskih aktivnosti.

Uputama za voditelje i supervizore programa "Korak po korak do oporavka" objedinjene su dvije temeljne strategije rada u tretmanu i prevenciji dječjih trauma, strategija "suvremenih kreativnih terapija" spojila se s tradicijom "12 koraka samozaštite i uzajamne pomoći".

Od kreativnih terapijskih pristupa seminar je razvijao program šest alternativnih pristupa, pod nazivom "kreativne studijske aktivnosti". To su:

Studio A: Psihološki razgovori i terapijske igre,

Studio B: Likovno-terapijske radionice,

Studio C: Glazbeno-terapijske radionice,

Studio D: Književne (biblioterapijske) radionice,

Studio E: Dramske radionice, uključujući lutkarske tehnike,

Studio F: Kompjutorske igre kao terapijski medij.

Sudionicima seminara podijeljeni su priručnici pod nazivom "Korak po korak do oporavka" s pratećom audio građom.

Razmjenom iskustava, sažetak i evaluacija seminara upućuju na potrebu daljih održavanja takvih

seminara, da bi se ublažili i prevladali stresovi rata, kako kod djece i mladeži, tako i kod njihovih roditelja.

L. Bučević-Sanvincenti

Sastanak Savjeta Međunarodnog ureda za ISBN u Berlinu

Svake se godine sastane Savjet Međunarodnog ureda za ISBN da bi se raspravili izvještaji o postignutom radu kao i planovi za sljedeću godinu. Savjet čine voditelji nacionalnih ureda za ISBN širom svijeta. Sustav ISBN danas je rasprostranjen na svih pet kontinenata u čak 132 zemlje.

Ove je godine sastanak organizirao Međunarodni ured za ISBN u Berlinu. Gostoprinstvo je skupno pružila Staatsbibliothek Preussischer Kulturbesitz u Berlinu 13. i 14. listopada 1994. godine. Okupili su se predstavnici ISBN ureda iz 291 zemlje, a ja sam zastupala Hrvatski ured za ISBN. Sastanku je predsjedao gospodin David Whitaker, jedan od osnivača sustava ISBN.

Predsjednik Međunarodnog ureda za ISBN istaknuo je u svojem izvještaju da Ured surađuje s ISO, IFLAom i UNESCOm. Posjetio je Ured za ISBN u Kini i kineski sajam knjiga. Zanimljivo je za sve koji su na neki način vezani uz knjigu da se pokreću publikacije 'Chinese Books in Print' i 'Russian Books in Print' kroz koje će još više doći do izražaja prednosti označavanja knjiga ISBNom.

Prije održavanja sastanka u Berlinu Međunarodni je ured objavio broj 15/1994 svojeg časopisa *ISBN review* kojim je nastojao prikazati knjižarstvo u pojedinim zemljama te ocijeniti uporabu i korist sustava ISBN. U posljednjih godinu dana u sustav su se uključili Kazahstan, Alžir i otoci Faro što pokazuje njegovo širenje. Broj ureda za ISBN u svijetu dosegao je čak 97.

Izvještaji o radu pojedinih ureda odaslani su svim članovima Savjeta prije održavanja sastanka. Vrijedno je napomenuti da u Hrvatskoj 90% izdavača koristi ISBN, a čak oko 50% knjiga nosi i prugasti kod EAN. Budući da se u najnovije vrijeme tekstovi objavljuju na najrazličitijim medijima bilo je potrebno dopuniti osnovni priručnik za uporabu ISBN brojeva. Učinjeno je to smjernicama za označavanje elektroničke građe.

Od velike će pomoći u vođenju sustava biti što su prihvaćene smjernice za označavanje neknjižne građe. Isto se tako iznosilo iskustva o eliminiranju netočno otisnutih ISBN brojeva. Širom svijeta se uspješno koristi prugasti kod EAN za knjige, čemu svojim djelovanjem doprinose uredi za ISBN u svakoj pojedinoj zemlji. To je neobično važno jer se u knjižarskoj mreži godišnje javi 300.000 novih proizvoda, što je znatno više nego u bilo kojoj drugoj grani trgovine. Čuli smo i izvještaj o djelovanju EDI/EDITEUR, grupi koja koordinira razmjenu elektronskih podataka (Electronic Data Interchange) u Evropi, a financira je Evropska zajednica. Posebna je pažnja bila posvećena objavljivanju svjetskog adresara izdavača *Publishers International ISBN Directory*. Godište 1994/95. objavljeno je u jesen 1994. godine. U tri sveska donosi popis izdavača u pojedinim zemljama, zatim izdavače nizane po ISBN oznaci i sve izdavače u abecednom redosljedu. Tu vrijednu publikaciju objavljuje Međunarodni ured za ISBN, a podatke šalju pojedini nacionalni ISBN uredi. U novi su adresar podatke poslala 94 nacionalna ureda. Adresar sadrži podatke o 323.135 izdavača iz 209 zemalja.

Predviđa se da će godište 1996. biti objavljeno na CD-ROMu. Trenutno se nastoji pronaći najbolji način da se u tom adresaru klasificiraju izdavači prema područjima koja pokrivaju svojim publikacijama. Hrvatski ured za ISBN je dao svoj prijedlog.

Prigodom ovog skupa objavljena je bibliografija *International ISBN Bibliography*, koja je rezultat višegodišnjeg nastojanja Međunarodnog ureda da zabilježi bibliografske podatke vezane uz sustav ISBN od samih njegovih početaka do danas. Postoji plan da retrogradno skupi svu tu građu i stvori arhivu o ISBNu. Vjerujemo da će ova bibliografija svojim kazalom autora i naslova poslužiti svima koji žele saznati nešto više o tom međunarodnom sustavu.

D. Živković

■ Na Bledu je od 10. do 11. listopada 1994. u organizaciji Zveze bibliotekarskih društva Slovenije održano savjetovanje pod naslovom 'Knjižnice u vremenu promjena'. Skupu je prisustvovalo 470 slovenskih knjižničara i gosti iz Austrije, Hrvatske, Italije, Ma-

darske, Njemačke, Vatikana i Velike Britanije. Savjetovanje je započelo neobično: pred lijepe je zgradu Festivalne dvorane, smještenu na samoj obali jezera, stigla povorka bibliobusa iz raznih slovenskih gradova. Nekoliko je predavanja, naime, uključivši i ono britanskoga gosta, g. Iana Stringera, bilo posvećeno pokretnim knjižnicama, a o toj je temi organizirana i prigodna izložba u predvorju dvorane. Ostala su izlaganja bila okupljena oko sljedećih tema: knjižničarsko zakonodavstvo, obrazovanje, norme, nabava strane literature, istraživanje i razvoj, retrospektivna konverzija, etika i profesionalizacija, školske knjižnice. Izlaganja o pojedinim temama održavala su se usporedo, pa se, na žalost, sva nisu mogla čuti. Većina je referata, međutim, tiskana u časopisu 'Knjižnica', 38(1994), 3/4, koji su sudionici savjetovanja dobili prije početka rada. Odlučila sam, stoga, prisustvovati dvama okruglim stolovima, posvećenim, za nas, uistinu novim temama: slobodnom izboru posrednika pri nabavi strane literature i otvaranju zbirke crkvenih knjižnica. Raspravu je na prvom okruglom stolu vodio gost iz Velike Britanije, g. Frank Edwards, voditelj nabave i obrade u središnjoj javnoj knjižnici u Croydonu, londonskom okrugu u kojem živi 305.000 stanovnika. Gospodin Edwards je i predsjednik Nacionalne radne skupine za nabavu, tijela koje na razini zemlje koordinira i dogovara suradnju između nakladnika, dobavljača i knjižničara. Članovi ovoga tijela upravo pripremaju pravilnik u kojem će se formalizirati odnosi između knjižnica i dobavljača. Izradu pravilnika zapravo traže propisi Europske unije, pa se očekuje da će se ti odnosi morati formalizirati i u ostalim zemljama, članicama EU. Knjižnice u Velikoj Britaniji pri nabavi uglavnom koriste usluge dobavljača jer nakladnika ima previše, pa bi kontaktiranje svakoga posebno znatno produljilo i otežalo cijeli postupak nabave, a kako su i značajni kupci, dobavljači se takmiče u nudenju usluga. Oni, doduše, ne mogu ponuditi puno niže cijene jer cijenu knjige utvrđuje nakladnik, a prodavač na malo je ne može sniziti (sve vrste knjižnica dobijaju jednak popust od 10%), ali se nadmeću u kakvoći i vrsti usluga koje mogu ponuditi knjižnicama. U dodatne

se usluge ubraja, na primjer, izrada bibliografskih zapisa za nabavljenu građu u formatu MARC ili pak, pripremanje građe za izlaganje na policama, što uključuje uvezivanje i signiranje. Dobavljači se dijele na opće, tj. one koji nabavljaju sve vrste građe i na one koji se specijaliziraju za pojedine vrste građe ili pojedina predmetna područja ili pak, nabavljaju literaturu iz pojedinih dijelova svijeta. Knjižnice obično nastoje podijeliti posao između više dobavljača i u interesu im je da dobavljači ostvare dobit, ali postavljaju svoje zahtjeve i posao povjeravaju onom dobavljaču koji nudi najprihvatljivije uvjete. Kriteriji za ocjenjivanje usluga i konačan izbor dobavljača zasnivaju se na dobavljačevoj sposobnosti da u primjerenom roku nabavi i isporuči građu zatraženu u narudžbi (što je više naslova zatraženih u jednoj narudžbi doista nabavljeno, to se usluga smatra boljom) odnosno ocjenjuje se dobavljačeva pouzdanost, točnost i brzina. Prije sklapanja formalnog ugovora s pojedinim dobavljačem, knjižničar razgovara s voditeljem prodaje odnosno upravom dobavljačkog poduzeća. Smatra se, naime, da je osobni kontakt vrlo važan u trgovačkim odnosima.

Moderator okruglog stola o crkvenim knjižnicama bio je dr. Ivan Rebernik, knjižničar u Vatikanској knjižnici. Sudionici su bili knjižničari sjemenišnih, fakultetskih i samostanskih knjižnica iz Ljubljane, Maribora, Vipave, Stična, Ptuja i Novog Mesta. Iako je slovenskim knjižničarima, kao i našima, odavno bilo jasno da su crkvene knjižnice, od kojih mnoge čuvaju vrlo vrijedno kulturno nasljeđe, ostale zanemarene izvan knjižničkog sustava, konačan korak prema otvaranju crkvenih zbirki učinila je crkva sama: u ožujku 1994. papinska je komisija za kulturna dobra uputila svim biskupijama posebno pismo u kojemu se govori o poslanstvu crkvenih knjižnica, koje čuvaju duhovno nasljeđe, fond ljudskoga znanja i služe dobru crkve i cijeloga čovječanstva. Na skupu je izričito rečeno da će crkvene knjižnice, iako privatne institucije, u svom radu poštovati državno zakonodavstvo, međunarodne i nacionalne stručne standarde i nastojati zaposliti stručno obrazovano osoblje.

A. Horvat

■ Od 23. do 25. listopada 1994. u Allerton Parku (Monticello, Illinois, SAD) održana je konferencija o ulozi klasifikacije u knjižnicama i informacijskim mrežama: 36th Allerton Institute: "New roles for classification in libraries and information networks" u organizaciji i pod pokroviteljstvom Graduate School of Library and Information Science (University of Illinois, Urbana-Champaign, Illinois, SAD), na kojoj je bilo stotinjak sudionika (svega šest iz Europe).

Prvog dana, u uvodnom dijelu, tri su predavača L. Chan (SAD), I. Dahlberg (Njemačka) i P. Molhot (SAD) naglasila važnost teorije klasifikacije u novom okruženju: novi načini generiranja, pakiranja i pristupa informacijama proširuju i mijenjaju prirodu primjene klasifikacije u knjižnicama i informacijskim mrežama (u pronalazačenju i rukovanju informacijama klasifikacija uključuje pristup, pretraživanje, identifikaciju, navigaciju, poklapanje i evaluaciju informacija, rukovanje zbirkama i bazama podataka, te izgradnju kontroliranog rječnika).

Drugog dana rad se odvijao u nekoliko tematskih cjelina:

1. U dijelu "Priprema tradicionalnih klasifikacija za budućnost" govorilo se o potrebnim promjenama i dopunama nekoliko poznatih klasifikacijskih sustava: J. S. Mitchell (SAD) prikazala je DDK, I. McIlwaine (Velika Britanija) UDK, E. J. Coates (Velika Britanija) Blissovu bibliografsku klasifikaciju 2 i Broad System of Ordering, R. Guenther i J. Herd (SAD) Klasifikaciju Kongresne knjižnice, C. Hoffman (SAD) Klasifikaciju Nacionalne medicinske knjižnice.
2. "Kritička ocjena uporabe klasifikacije u budućnosti" cjelina je u kojoj se raspravljalo u obliku panel-diskusija okupljenih u nekoliko skupina: "Netradicionalne uporabe klasifikacije" (izlagači su bili R. Fidel, SAD, D. Soergel, SAD, M. Micco, SAD i B. Turkulin, Hrvatska); "Klasifikacija kako je vide voditelji knjižnica" (izlagali su J. Swan Hill, SAD, S. Clark, SAD, S. Thomas, SAD, B. Tell, Švedska i I. Ison, SAD); "Klasifikacija u inozemnim knjižnicama i mrežama" (s izlaganjima I. Dahlberg, B. Turkulin i J. Beall, SAD i P. Bryanta, Velika Britanija); "Pogledi istraživača na ulogu kla-

sifikacije" (izlagali su R. Fidel, H. Iyer, SAD, C. Beghtol, SAD, K. Drabenstott, SAD, T. Craven, SAD, R. Green, SAD, i F. Miksa, SAD).

Trećeg dana, unutar cjeline "Što leži pred klasifikacijama u knjižnicama?", govorilo se o klasifikacijama u pojedinim vrstama knjižnica: nacionalnim (S. Thomas), specijalnim (R. Hjerppe, Švedska), znanstveno-istraživačkim (P. Bryant), školskim (E. Dresang, SAD) i narodnim (J. Ison). Unutar cjeline "Što leži pred klasifikacijom u informacijskim mrežama?" pogled na stanje u SAD dala je E. Svenonius, SAD, na stanje u Europi osvrnula se I. McIlwaine, a o situaciji u Kanadi govorila je N. Williamson, Kanada.

U zaključnoj cjelini "Što bi trebalo uraditi da se poboljša i učvrsti uloga klasifikacije u budućnosti?" M. Bates, SAD, i S. Thomas istaknule su da je potrebno provesti više istraživanja, posebno vodeći računa o krajnjem korisniku; raditi na standardizaciji i stvarati mogućnost međusobnog povezivanja klasifikacija i specijaliziranih višejezičnih tezaurusa; koristiti tehnologiju za procese povezivanja, navigaciju po mrežama i pronalazačenje informacija; provoditi edukaciju o potrebi i vrijednosti klasifikacije; proširiti klasifikaciju na INTERNET; raditi na poboljšanju terminologije; premostiti jaz između prošlosti (tradicionalne) i budućnosti (virtualne knjižnice); okrenuti se drugim strukama radi novih ideja, poticaja i suradnje.

B. Turkulin

■ U Bratislavi je od 14. do 18. studenog 1994. održan skup posvećen pitanjima obrazovanja i stručnog usavršavanja informacijskih stručnjaka u Istočnoj Europi i zemljama Centralne Europe. Skup su zajednički organizirali UNESCO, IFLA i Euclid, a domaćin je bio Odsjek za bibliotekarstvo i informacijsku znanost Filozofskoga fakulteta u Bratislavi.

Pozivu se odazvalo tridesetdvoje sudionika iz 16 zemalja (Albanije, Bjelorusije, Bugarske, Češke, Estonije, Hrvatske, Latvije, Litve, Mađarske, Moldavije, Poljske, Rumunjske, Rusije, Slovačke, Slovenije, Ukrajine). Uz I. M. Johnsona, profesora bibliotekarstva sa sveučilišta u Aberdeenu i člana Izvršnog odbora IFLAe, skup je vodio Yves Courier, glavni tajnik

UNESCOva Odjela za GIP (General Information Programme). Pozvana su predavanja održali dr. Andrew Large, dekan Škole za bibliotekarstvo i informacijske studije na Sveučilištu McGill u Montrealu u Kanadi (Education and training needs) i prof. Ole Harbo, rektor Kraljevske bibliotekarske škole u Danskoj i predsjednik Euclida (Cooperation between schools of information science and the work of Euclid).

Trećeg radnog dana sudionici su radili u manjim radnim skupinama, teme kojih su bile: Obrazovanje i informacijske potrebe, Revizija nastavnih planova i programa, Stalno stručno usavršavanje i Mehanizimi regionalne i međunarodne suradnje. Budući da je najveći broj sudionika bio zainteresiran za prvu i posljednju temu, druga su i treća tema pridružene tako da je radna skupina, koju sam odabrala, raspravljala i o reviziji nastavnih planova i programa i o potrebi i načinima izvedbe programa stalnog stručnog usavršavanja za diplomirane studente. Svaka je skupina pripremila tekst preporuka o kojima se raspravljalo četvrti dan. Nakon toga, pripremljen je tekst pod naslovom *Preporuke i prijedlozi za djelovanje* o kojemu se raspravljalo posljednji dan. Nakon duge rasprave usvojena je konačna verzija preporuka i prijedloga koje će u redovnome postupku odobriti odgovarajuća tijela UNESCOa i IFLAe. Skup je bio vrlo dobro pripremljen i uspješno je okončan usprkos bitnim razlikama u stupnju organiziranosti akademskoga obrazovanja u području bibliotekarstva i informacijskih znanosti odnosno njegovih nadomjestaka kroz tečajeve pri nacionalnim knjižnicama i arhivima u zemljama Istočne i Srednje Europe.

Posebno valja napomenuti da su uspostavljene veze s kolegama iz istočnih zemalja, ponajprije s kolegama iz Mađarske, Slovačke, Češke, Poljske i Litve na čemu će biti moguće zasnivati i eventualnu buduću suradnju u razmjeni nastavnika i studenata.

Posebno zanimljive bile su obavijesti o mogućnostima suradnje unutar Euclida, organizacije koja od 1991. djelatno povezuje bibliotekarske škole (odsjeke) u Europi, sjedište koje je u jednoj od najboljih škola te vrste u svijetu, u Kraljevskoj bibliotekarskoj školi u Danskoj.

T. Aparac-Gazivoda

■ U Beču je 21. i 22. studenoga 1994. održana međunarodna konferencija o MicroISISu pod naslovom 'Višejezično vođenje obavijesti MicroISISom'. Konferenciju je pod pokroviteljstvom UNESCOa organiziralo Međunarodno obavijesno središte za nazivlje iz Beča u suradnji s Porabničkom skupinom za MicroISIS iz Bratislave. Skupu je prisustvovalo nekoliko knjižničara iz Hrvatske, a Branka Turkulin iz knjižnice Instituta za turizam prikazala je datobazu PIM (Promotional and Informational Material) za obradu sitnoga tiska s područja turizma, izrađenu u sustavu MicroISIS.

■ Prvi međunarodni kongres o CDS-ISISu održat će se u Bogoti (Kolumbija) od 22. do 26. svibnja 1995. Tijekom kongresa održat će se više radionica posvećenih različitim temama. Kao najzanimljivije ističemo: mrežni rad ISISa u različitim vrstama mreža (Novel, Vax, Unix itd.), IDIS - međufaza između ISISa i IDAMSa, jezici za formatiranje i FST, doprogramiranje ISISa u Pascalu itd. Podrobnije se obavijesti mogu dobiti u Nacionalnoj i sveučilišnoj biblioteci.

■ Od 30. studenoga do 4. prosinca 1994. boravio je u Hrvatskoj, kao gost Nacionalne i sveučilišne biblioteke i Goethe instituta u Zagrebu, prof. Wolfram Henning. Prof. Henning predavač je na najuglednijoj visokoj školi za knjižničarstvo u Saveznoj Republici Njemačkoj. Specijalizirao se za područja izgradnje i uređenja knjižnica, odnosno knjižnice i kulturne politike i upravljanja u kulturi. O planiranju, izgradnji i uređenju knjižnica objavio je brojne radove i održao predavanja u Njemačkoj, Austriji i Švicarskoj za stručnjake u matičnim službama, obrazovnim ustanovama i udrugama knjižničara i knjižnica. Kao savjetnik financijera i uprava knjižnica sudjelovao je u izgradnji brojnih gradskih knjižnica, između ostalih i onih u Reutlingenu, Esslingenu, Würzburgu, Münsteru, Medijateke u Stuttgartu, Amerika-Gedenkbibliothek u Berlinu i u najnovije vrijeme Gradske knjižnice u Luzernu u Švicarskoj. Ima veliko iskustvo u programiranju novih knjižnica, u provođenju natječaja, kao i u rješavanju pojedinih problema vezanih uz struku. Prof. Henning naglašava da je

knjižničar i da problemima arhitekture i uređenja knjižnica pristupa na temelju iskustva u knjižničarstvu.

U Zagrebu je imao dva nastupa. Za upravljače u kulturi održao je u četvrtak, 1. prosinca okrugli stol u Goethe institutu na temu 'Kulturna politika i kulturni management u procijepu između recesije i društva obilja'. Knjižničari su prisustvovali predavanju 'Arhitektura i uređenje knjižnica', koje je održano 2. prosinca u velikoj dvorani nakladničke kuće Školske knjige. Prof. Henning predstavio je nove projekte javnih knjižnica u Njemačkoj, koji su izvedeni u razdoblju od 1982. do 1994. godine. Među pokazanim primjerima posebno su bile zanimljive gradske knjižnice u Gütteslohu (1984.), Reutlingenu (1985.), Münsteru (1993.) i Schwaebisch-Gmündu (1994.) Na videovrpici su snimljene Medijateka u Stuttgartu i Gradska knjižnica u Reutlingenu. Goethe institut u Zagrebu pripremit će prijevode i knjižnice će te vrpce moći posuditi. Materijali koji su bili podijeljeni na predavanju dostupni su u zbirci BDI Nacionalne i sveučilišne biblioteke.

Prof. Henning je posjetio novu zgradu zagrebačke Gradske knjižnice i neke od područnih knjižnica u mreži Knjižnica grada Zagreba, staru i novu zgradu Nacionalne i sveučilišne biblioteke te Gradsku knjižnicu 'Ivan Goran Kovačić' u Karlovcu, koja je obnovljena nakon ratnih razaranja.

D. Mesić

■ U Londonu se od 5. do 8. prosinca 1994. godine održao 18. informacijski susret ONLINE. To je jedinstveni susret informatičara specijalista, stručnjaka koji se bave obradom svjetskog znanja odnosno koji rade u tzv. ONLINE industriji. Bilo je prijavljeno više od 3.800 sudionika iz cijelog svijeta, a iz Hrvatske ih je bilo pet. Predavanja su održavana plenarno i u sekcijama. Teme izlaganja bile su: uvod u ONLINE - teorija i primjena, nove metode diseminacije informacija u kemiji, informacijski servisi i baze podataka, kvaliteta u ONLINE industriji i primjena ISO 9000, korisnici ONLINE servisa, Internet - upotreba i dostupnost, korištenje baza potpunih tekstova, mreže za prijenos podataka i infrastruktura, obrazovanje informatičara specijalista i korisnika informacija, sustavi za prijenos i

obradu grafičkih i slikovnih informacija, multimedija i primjena CD-ROMa, tehnologije u knjižničnom poslovanju, Internet, Internet... Uz savjetovanje organizirana je izložba na kojoj je predstavljen cijeli niz informacijskih servisa, baza podataka dostupnih na mrežama ili na CD-ROMu, komunikacijskih programa i programa za pretraživanje baza podataka, softwarea za upravljanje informacijama, dokumentacijom i za knjižnično poslovanje te informacijska i komunikacijska oprema.

Na skupu se najviše spominjao termin 'Information Superhighway' jer je svim sudionicima skupa i korisnicima informacija u razvijenom svijetu sasvim jasno da nema tehnološkog napretka, tržišno orijentiranog poslovanja, dobre strategije odlučivanja, kao ni znanstvenog rada bez primjene proizvoda ONLINE industrije.

F. Bekavac-Lokmer

■ U Fuengirolu u Španjolskoj održan je od 30. siječnja do 3. veljače 1995. godine stručni skup europskog ogranka Međunarodne čitateljske udruge (International Reading Association). Program se sastojao od tri dijela. 30. i 31. siječnja održane su radionice za voditelje nacionalnih čitateljskih udruga u kojima se govorilo o temama bitnim za osnivanje i orga-

niziranje rada nacionalnih područnica. 1. i 2. veljače održan je Europski seminar o čitanju, na kojemu su sudjelovali vrhunski stručnjaci iz Europe i SAD s izlaganjima o sljedećim temama: "Čitanje kao društvena vrijednost", "Čitanje između tradicionalne i masovne kulture", "Provjera i procjena sposobnosti čitanja" i "Konstruktivistički pogled na čitanje i učenje čitanja". 2. i 3. veljače održan je sastanak Europskog komiteta Međunarodne čitateljske udruge, na kojemu se raspravljalo i dogovaralo o pitanjima važnim za konsolidaciju i razvoj čitateljskog pokreta u Europi. Središnja je točka sastanka bila predstojeća 9. europska konferencija o čitanju, koja će se održati u Budimpešti od 23. do 26. srpnja 1995. godine. Europski komitet djeluje od 1977. godine, trenutno okuplja 24 europske zemlje, među njima i Hrvatsku. Sastaje se dva put godišnje, izdaje polugodišnji bilten i svake dvije godine organizira europsku konferenciju o čitanju. Osim toga, zastupa i promiče interese europskog ogranka Međunarodne čitateljske udruge, koja ima sjedište u SAD (Newark, Delaware). Ova neprofitna obrazovna organizacija osnovana je 1956. godine s ciljem promicanja kvalitete pismenosti i sposobnosti čitanja u cijelom svijetu. Ima više od 92.000

registriranih članova u 99 zemalja u svijetu. Djeluje kroz međunarodnu mrežu od 1.200 područnica i društava i okuplja stručnjake koji se bave različitim aspektima čitanja, ali i studente, roditelje i bibliofile. Hrvatska je prisutna u ovoj udruzi kroz djelovanje Hrvatskoga čitateljskog kluba.

D. Sabolović-Krajina

61. generalna konferencija IFLAe posvećena knjižničama budućnosti, održat će se od 20. do 26. kolovoza 1995. u Istanbulu. U okviru glavne teme IFLA je odobrila idućih pet podtema:

- informacijska tehnologija i preustrojstvo knjižnica
- kooperativne nacionalne i međunarodne informacijske mreže
- budućnost knjižnične građe
- knjižnice i javno obrazovanje
- stručno komuniciranje

U tjednu uoči početka konferencije održat će se u Ankari seminar o temi "utjecanje na donosiocce odluka" te niz radionica i popratnih skupova. Kotizacija za delegate je 350 US\$, a za pratiocce 225 US\$.

NOVI NASLOVI

Šime Jurić. Katalog rukopisa Nacionalne i sveučilišne biblioteke u Zagrebu. Zagreb : Nacionalna i sveučilišna biblioteka, 1991- .; 30 cm

Sv. 2. 1993. 324 str. ISBN 953-6000-04-0 60,00 kn

Sv. 3. 1994. 355 str. ISBN 953-6000-05-9 60,00 kn

Pregled baza podataka na CD-ROM-u u Republici Hrvatskoj / [urednik Maja Jokić]. Zagreb : Nacionalna i sveučilišna biblioteka, 1994. 60 str.; 24 cm

ISBN 953-6000-55-5

15,00 kn

Razvijanje čitateljskih interesa i navika putem školske knjižnice : zbornik radova / 5. Proletna škola školskih knjižničara, Crikvenica, 31. 5. - 2. 6. 1993. Rijeka : Zavod za školstvo Republike Hrvatske, Referada Rijeka : Prva sušačka hrvatska gimnazija u Rijeci ; Zagreb : Ministarstvo prosvjete, kulture i športa, 1994. 114 str. ; 24 cm

Aleksandar Stipčević. O savršenom cenzoru iliti Priručnik protiv štetnih knjiga i njihovih autora. Zagreb : Nakladni zavod Matice hrvatske, 1994. 208 str. ; 21 cm ISBN 953-6014-29-7

120,00 kn

Katica Tadić. Rad u knjižnici. Opatija : Naklada Benja, 1994. 206 str. : graf. prikazi ; 24 cm. (Priručnici iz knjižničarstva ; knj. 1) ISBN 953-6003-05-8 93,00 kn

Značenje CIP-a i ISBN-a za izdavaštvo i knjižničarstvo : okrugli stol, Zagreb, 11. studenoga 1993. / urednice Dorica Blažević i Davorica Pšenica. Zagreb : Nacionalna i sveučilišna biblioteka, 1994. 90 str. : ilustr. ; 25 cm ISBN 953-6000-60-1 60,00 kn

Kalendar godišnjica : 1995. Zagreb : Knjižnice grada Zagreba, 1994. 35 str. ; 21 cm

Umnoženo.

20,00 kn.

NAKLADA BENJA

MIR VAM SVOJ DAJEM
Božićna propovijed Sv. Tome
Becketa iz djela UMORSTVO
U KATEDRALI T. S. Eliota, 1994.
24 str., 12 x 16,5 cm

40 kn

Katica Tadić
RAD U KNJIŽNICI.
Priručnici iz knjižničarstva;
1. 1994. 208 str., 17 x 24 cm

93 kn

Dubravko Škiljan
UVOD U LINGVISTIKU.
4. izmijenjeno izd., 1994.
242 str., 17 x 24 cm

100 kn

RIJEKA NA PRIJELAZU
STOLJEĆA
- mapa sa 6 slika (u boji)
Rijeke s kraja 19. stoljeća
30 x 40 cm

55 kn

OPATIJA
- fotomonografija. Autor
fotografije Petar Trinajstić;
uvodni tekst Mario Glogović;
popratni tekst akademik Branko
Fučić. 1994. 162 str., 24 x 34 cm

270 kn

Darko Gašparović
MILUTIN BARAČ - Život za rafineriju.
Biblioteka "Tragom grada", 1994.
60 str. 19 x 22 cm

60 kn

Boris Vižintin
JOSIP MORETTI ZAJC - Nanovo otkriveni
pejzažist Primorja. Biblioteka "Tragom
grada", 1994. 60 str., 19 x 22 cm

70 kn

Jovan Uzelac
KIBERNETIZACIJA POSLOVNOG SUSTAVA.
1994. 222 str., 17 x 24 cm

97,50 kn

Tena Martinić:
POSTMODERNA-SVAKIDAŠNJICA-
-KOMUNIKACIJA (eseji), 1994. 122 str.,
16 x 23 cm

60 kn

Viktor Hreljanović
IZ KASTVA I KASTAVŠTINE, 1994. 120 str.,
20 x 20 cm

60 kn

Bare Poparić
DOŽIVLJAJI HRVATSKIH POMORACA
(pretisak), 1994. 104 str., 14 x 20 cm

100 kn

Gradimir Radivojević
HRVATI NA OCEANIMA SMRTI,
1994. 271 str., 24 x 16 cm

182 kn

Velid Đekić
TRSATSKI ZMAJ. Narisao Ivan Mišković.
Biblioteka "Riječka slikovnica", 1994.
14 str., 22,5 x 24 cm

45 kn

Narudžbe slati na adresu

NAKLADA BENJA

51000 RIJEKA,

Slavka Krautzeka 12,

TEL: 051/218-344 FAKS: 051/218-407

56625

"NAŠA DJECA" d. d.
za nakladničku djelatnost
Gundulićeva 40, Zagreb

Tel: 01/430 41 41

41 41

Fax: 01/430 41 41

MOŽDA NISTE ZNALI!

Nakladničko poduzeće "Naša djeca" d. d. pored dječjeg lista RADOST, ima bogat izbor:

- slikovnica
- knjiga
- kvalitetnih prigodnih razglednica u povodu rođenja, vjenčanja pa do...
- veliki i kvalitetan izbor čestitki za Božić i Novu godinu,
- kalendara,
- postera s velikim izborom motiva,
- pisma za mlade,
- klasične igre za djecu
- i mnogo drugih zanimljivih proizvoda.

Posebno želimo istaknuti:

- a) IZABRANA DJELA IVANE BRLIĆ-MAŽURANIĆ
(U povodu 120. godišnjice autoričina rođenja, 1874.-1938.)

Knjiga I.

ČUDNOVATE ZGODE ŠEGRTA HLAPIĆA, roman. Autobiografski i drugi tekstovi (Autobiografija, O postanku Zgoda, Rečenica koja obuhvaća svijet, Jesen, Angelus, Ni u koga, Pod božićnim drvetom, Emaus).

Kritički tekstovi A. G. Matoša, A. Barca, M. Šicela, D. Cara, M. Bošković-Stulli, J. Skoka, D. Jelčića, V. Brešića. Bibliografija.

Knjiga II.

PRICE IZ DAVNINE, Bajke. (Kako je Potjeh tražio istinu, Ribar Palunko i njegova žena, Regoč, Šuma Striborova, Bratac Jaglenac i sestra Rutvica, Lutonjica Toporko i devet župančića, Sunce Djever i Neva Nevičica, Jagor)

Kritički tekstovi A. B. Šimića, N. Donadini, Lj. Marakovića, B. Donata, M. Vaupotića, M. Crnkovića, M. Bošković-Stuli, S. Težaka.

Knjiga III.

JASA DALMATIN POTKRALJ GUDŽERATA, roman.

Kritički tekstovi Lj. Marakovića, D. Horvatića, N. Mihanovića, K. Čorkalo.

Knjiga IV.

BASNE I BAJKE u stihu i prozi. SRCE OD LICITARA, priče i pjesme.

KNJIGA O OMLADINI (Omladini o idealima). Esej MIR U DUŠI.

Kritički tekstovi H. Mihanović-Salopek, V. Crnković-Nosić, D. Jelčić, F. Bučar, M. Tušek-Šimunković.

- b) ANTOLOGIJE HRVATSKE DJEČJE KNJIŽEVNOSTI, priredio prof. dr. Joža Skok
Sunčeva livada. Antologijska čitanka hrvatskog dječjeg pjesništva.
Lijet ikara. Antologija hrvatskog dječjeg pjesništva.
Začarani pijetao. Antologija hrvatske dječje priče.
Harlekin i Krasuljica. Antologija hrvatskog dječjeg igrokaza.
Obasjani svjetionik. Antologija hrvatske proze o djetinjstvu.
Prozori djetinjstva I-II. Antologija hrvatskog dječjeg romana.
Čudesan grad. Antologija hrvatske usmene poezije i proze za djecu.
- c) MALE ILUSTRIRANE ANTOLOGIJE HRVATSKOG PJESNIŠTVA
MOJA DOMOVINA (Mihanović, Šenoa, Kranjčević, Harambašić i dr.)
GRUDA ZEMLJE (Tin Ujević i dr.)
ZLATNI GRAD (Šenoa, Matoš, Majer i dr.)
DOBRO JUTRO MORE (Pupačić, Cesarić, Nazor i dr.)
PO DRAGOMU KRAJU (Domjanić, Vidrić i dr.)
HRVATSKI KRALJEVI (V. Nazor)
BIBLIJSKE PRIČE I LEGENDE (Grečl, Golub, Sudeta, Nazor i dr.)